

MAGYAR PÉNZÜGY

PÉNZINTÉZETEK ÉS RÉSZVÉNYTÁRSULATOK KÖZLÖNYE
KÖZGAZDASÁGI, PÉNZ-, BIZTOSÍTÁS-, KÖZLEKEDÉS- ÉS IPARÜGYI SZAKLAP
HITELES SORSOLÁSI ÉRTESSÍTŐ INGYEN-MELLÉKLETTEL

Előfizetési ár:
Egy évre 20 Kor., félévre 10 Kor. — Egyes szám 40 fillér.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
KORMOS ALFRÉD

Megjelenik minden csütörtökön.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Bpest, VII., Almásy-tér 2.

TARTALOM: Az értéküzet pangása. — Az alaptőke és a részvények összege. — A csekk Ausztriában. — Pénz- és értékpapírpiacon. — Az áruapiacról. — Különfélék. — Közgyűlési határidők. — Szerkesztői üzenetek. — A budapesti tőzsde árfolyamai. — Sorsjegyek, valuták és pénznemek árfolyama a budapesti tőzsdén. — Hírdetések.

Az értéküzet pangása.

Divattá kezd válni nálunk, de máshol sem éppen ismeretlen az a szokás, hogy a mostoha viszonyokkal szemben a gazdasági hanyatlás orvosszereit ánkéteken igyekszünk megállapítani. Kezdték ezt a mezőgazdák az alacsony gabonaárak idején; sokat ánkéteztek a kisiparosok is a lehanyagolt kisipar fellendítése érdekében, majd utóbb az építőiparosok igyekeztek a mostoha viszonyok szanálásának módozatait országos ánkéten megállapítani; június 11-én pedig a budapesti tőzsde tanácsa hívta egybe az érdekelteket tanácskozásra, melynek tárgyát az értéküzet terén tapasztalt hanyatlás okainak konstataciója és a megfelelő orvosszerek felkutatása képezte.

Mindezen ánkétekkel szemben csak az lehet az általános vélemény, hogy azok tárgyaltalanok, illetve hasonlitanak az Olimp elleni küzdelemhez. A kedvezőtlen gazdasági viszonyokat, a vállalkozási hajlam lehanyaglását, az általános üzletelenséget, a helyzet bizonytalan volta miatti félelmet semmiféle bölcs határozatokkal nem lehet leküzdeni. Az események az idők méhében születnek, azokat, ha életre keltek, irányíthatjuk, céljainkra felhasználhatjuk, de keletkezésüket előidézni, vagy meggátolni nem áll hatalmunkban. Nem szenved kétséget, hogy a tőzsdetanács is teljesen tisztában van azzal, hogy a pangást tanácskozásokkal megszüntetni nem lehet s úgy vagyunk informálva, hogy e tekintetben az egybehívott ánkéttől nem is várt gyakorlati eredményt. De miért kelle akkor a tanácskozmányt megtartani? E kérdésre azt a választ nyertük, hogy épp most, az értéktőzsdére a viszonyok által felerőszakolt csend és nyugalom közepette, kedvező alkalom nyílik oly kérdések megvitatására, melyek az üzletpangást nem idézték ugyan elő, de fokozzák és oly reform-eszmék megpendítésére, melyekről az emberek nem szeretnek tanácskozni akkor, midőn különben is jól megy dolguk s midőn az élénk üzleti forgalom elvonja figyelmüket a kívánatos reformok megbeszélésétől.

E szempontokból kell tehát mérlegelni a tőzsde-ánkét eredményét. Az értéküzet fellendülését attól nem várja, de nem is várhatja senki sem, hanem az már remélhető, hogy az értéktőzsde funkcionálása tökéletesebbé, modernebbé válik

majd akkor, ha a tanácskozás folyamán felvetett helyes eszmék realizáltak.

A kérdés meritumára nézve tehát első sorban konstataciónk kell, hogy az ánkét az értékpapírpiacon uralkodó pangást általános természetű gazdasági okokban gyökerezőnek tartja, melyeket a tőzsdetanács hatáskörébe eső intézkedésekkel megszüntetni nem lehet. Voltak ugyan egyesek, akik más okokat is felemlítettek, de csak nem gondolja senki sem komolyan, hogy például kétes elemeknek a tőzsdén való szereplése, a kurtázs alacsony volta, a betétkamatláb magassága, stb. idézik elő azon gazdasági pangást, mely minden téren észlelhető s mely az érték-forgalom minimumra csökkenését eredményezte. Konstatacióval tehát, hogy a pangás oka az általános gazdasági helyzetben keresendő, nem lett volna minden érdek nélkül, sőt talán bizonyos arányban jó eredményeket szült volna, ha az ánkét kissé mélyebben belebocsájtkozik azon speciális okok megvilágításába, melyek nálunk a gazdasági depresszióknak ha nem is éppen okozói, de előmozdítói; ha például az osztrák zilált belpolitikai helyzet reánk nézve annyira hátrányos kihatásáról, vagy pedig arról esett volna szó, hogy a kormány mit tehetne a produktív gazdasági tevékenység némiképen való fokozása érdekében. Lám, a bécsi tőzsdekamara, mely majdnem egyidejűleg szintén az értékpapír-üzlet pangásáról tanácskozott, a politikai és pénzügyi viszonyokat nem tartja olyan nebulóvirágnak, melyet érinteni nem szabad. Az osztrák kormányhoz felterjesztendő memorandumában a többek közt hivatkozni fog a sok adóra, a peres eljárás vontatottságára, a kormánynak a vasuti értéke elértéktelenedését eredményező helytelen vasuti politikájára, stb., mint oly okokra, melyek az általános üzletpangást, eminenter pedig az értéküzet lehanyaglását idézik elő. És ha már Bécsnél tartunk, miért ne említenők fel, hogy vártuk az ánkét erélyes állásfoglalását a budapesti pénzpiac függetlenítése tárgyában és vártuk, hogy komoly javaslatok kerülnek szőnyegre a budapesti értékpiacon nagyobb önállóságra emelkedése és a bécsi tőzsdétől való függetlenítése érdekében. Midőn a tanácskozmányt «titkosnak» deklarálták, azt hittük, hogy abban ilyen kényesebb természetű kérdések is szőnyegre kerülnek, melyeket kellő megérlelés előtt nem volna jó dobra ütni; de amiről a titkos ánkét tanácskozott, azt ugyan bátran meg lehetett volna vitatni a nagy nyilvánosság színterén is.

*

Attérünk ezek után az ánkéten felvetett jelentékenyebb eszmék ismertetésére és azokra vonatkozó rövid észrevételeink megételére.

Linksz Armin dr. első sorban szót emelt azon tőzsdei üzerek kialakolítása ügyében, akiknek nincs ügynöki jellegük s szabadon aknázzák ki a félrevezethető közönséget. Ilyeneknek tartja a remissiók által alkalmazott alügynököket is s ugyanily értelemben nyilatkozik *Hegedüs Dezső* is.

Ez a kérdés szerintünk nagyon alárendelt jelentőségű. A tőzsdetanács mindenestre igyekezzék a tisztességtelen elemeket megrendszabályozni, de a tőzsde nyilvános jellegének sérelme nélkül.

Krausz Simon azon javaslata, mely a magyar állami járadékpapírok tőzsdei adás-vételének függetlenítésére irányul, jóval fontosabb ennél, sőt nagy jelentőségű eszme gyanánt lép előtérbe. Ebből az következik, hogy járadékaink árfolyama önállóan képződnek s a bécsi piac ellenséges magatartását ellensúlyozni képesekké válunk. Csak sajnálni lenet, hogy ez a gyakorlati eszme nem variáltatott behatóbban, sőt ugyszólván elejtetett, a helyett, hogy az ánkét az eszmét a gyakorlati megvalósulás útjára terelte volna. Ugyancsak *Krausz Simon* vezette be ama élénk vitát is, mely a *bankigazgatóknak* a tőzsdén való hasznos szereplését tárgyalta. Szerinte a bankoknak volna feladata, hogy a report-üzletben az ügynökökkel szemben kiméletet nem ismerően fellépjenek.

Hegedüs Dezső szerint a pénzüzetek feladata volna a budapesti értékpiacon a külfölditől függetlenné tenni.

Elfer Dániel a záloglevél-kibocsájtó intézetektől várja el, hogy az értékpiacon egyenes összeköttetésbe lépjenek, míg az Osztrák-magyar banktól azt kívánja, hogy a deviza- és valuta-üzletet ne csak Bécsben, hanem Budapesten is kultiválja.

Ullmann Adolf igazgató szintén annak szükségét hangsúlyozza, hogy a bankigazgatók, diszponensek kiküldése helyett személyesen vegyenek részt a tőzsdén az értéküzletben, mivel részvételük buzdítólag hatna a közönségre.

Fuchs Vilmos a biztosító-intézetektől és közlekedési vállalatoktól várja el, hogy a tőzsdén megjelenve, tőkéiket report-célokra rendelkezésre bocsássák.

Schwarz Felix igazgató megjegyzi, hogy a pénzüzetek, különösen a vidéken, igen magas betétkamatot fizetnek s ez a körülmény egyik oka annak, hogy a közönség nem szívesen fekteti pénzét értékekbe.

Mindezen felszólalások tenorja tehát az, hogy a pénzüzetek, de sőt a biztosítók, a közlekedési vállalatok és a záloglevél-kibocsájtó intézetek is siessenek az értékpiacon segítyére, sőt tegyék ezt közvetve a vidéki pénzüzetek is, a betétkamat leszállítása által. Hiszen bizonyos, hogy a részvényvállalatoknak a saját üzleti érdekeik körén kívül szolgáltnok kell az általános gazdasági érdekeket is, az értékforgalom emelésére való törekvés meg éppen üzleti érdekeikkel is kvadrál, de már azt, hogy kötelező normák állittassanak fel a tisztán magánjellegű pénzüzetekkel szemben ezen köteleesség miként való teljesítésére nézve, vagy, hogy éppen köteleességük tétessék a betétkamatok leszállítása s ily módon a betéteknek maguktól el s az értéküzlet felé terelése, keresztülvinni nem lehet, de nincs is oly fórum, mely e részben kötelező rendszabályok életbeléptetésére jogosult volna.

Grün Ignác a report-tételek magasságában véli feltalálni az értéküzlet lehangyatlását, mivel — ugymond — ez okból sokan inkább a külföldi értékpiacon felé fordulnak.

Weisz Fülöp igazgató ezzel szemben arra hivatkozik, hogy nálunk a tőkekamat-adó miatt a kamatlábat $\frac{1}{100}$ -kal magasabb nivón kell tartani, mint a külföldön.

Davidson Horace oda konkludál, hogy a tőzsdetanács csak azon vállalatok értékeinek tőzsdei jegyzését rendelje el, melyek már 3—5 év óta fennállanak s legalább 50%-nak megfelelő osztalékot fizetnek.

Elvben ez az eszme elfogadható, de jelenleg időszertlenül. Hol vannak nálunk azon új vállalatok, melyek értékeiknek tőzsdei jegyzésre bocsájtását szorgalmazzák? Hiszen az alapítási

kedv szinte kihaltnak látszik s bizony nem volna helyénvaló ezt, feszélyező rendszabályok életbeléptetésével még inkább agyonnyomni.

Schweiger Vilmos dr. új ügynöki kar alkotására fektet sulyt, melyhez tartozók anyagi viszonyaiknál s értelmi és erkölcsi nivójuknál fogva megérdemlik azt a bizalmat, amelyet az ügyletek kötése egyáltalán, de különösen a bankok és a közönség közti ügyletek megkivánnak, annál inkább, mert a mindenkori árhullámzásra alapított ügyletek kötésére csakis az ügynök van hivatva. Ennélfogva nem tartja helyesnek az üzletkötés közvetlenségét, sem a tőzsde falai között, sem azon kívül bank és bank között, mert ezen eljárás az ügynökök jogos keresetét csorbítja és mert az ekként keletkezett árfolyamok a legtöbb esetben nem felelnek meg a kínálat és a kereslet egymáshoz való viszonya alapján létrejött árfolyamoknak. Kívánja továbbá a keresk. törvény az új kibocsátásokra és a letétek kezelésére vonatkozó határozmányainak módosítását, olyképen, hogy az új kibocsátások tekintetében a kibocsátók záros határidőig jótállási kezességgel terheltesse. A letétek kezelésére nézve pedig mondassék ki, hogy azok semminemű, még hasonló minőségű értékekkel sem helyettesíthető egységes egész gyanánt kezeltesse. Az ellátás végett a pénzüzetek kezelése alá helyezett értékek szintén a letétek természetével birjanak s ezeket az illető intézet közgyűlésén csakis az ellátásba adó beleegyezésével lehessen szavazati jog nyeresé céljából deponálni, ezzel mellőzhető lévén a kisebbségnek, nem részvényesek által való majorizálása. Mindezen javaslatok nem képeznek ugyan oly panacéat, mely a helyzetet varázsütésre azonnal megváltoztatja, de akkor, midőn a forgalom ismét fellendül, ki fognak hatni annak élénkítésére, mivel nagyobb bizalommal töltik el az értékvásárló közönséget.

Szóba hozatott a kurtáznak egy fél ezrelékkel való felemelése is, de ez ellen is többen felszóltak.

Davidson Horace szerint a forgalom megdrágítása által épp ellenkezője éretnek el azon célnak, melyet az ánkét maga elé tűzött. Ez egyébként tisztán tőzsdetchnikai kérdés, valamint az árfolyamoknak korábbi megállapítása, ugy a tőzsdei üzlet délután $2\frac{1}{2}$ óráig kiterjesztése is.

Az ügy most már a tőzsde-tanács elé kerül, mely megállapodásait egy ujabban egybehivandó ánkét elé fogja terjeszteni. Alkalmunk lesz tehát a jelentékenyebb reform-eszmékkel ismételve foglalkozni és ezt annyival inkább megteszszük, mivel a megindult mozgalom kormánykörökben is rokonszenves fogadtatásra talált, de felébresztette az értéküzlet iránt érdeklődő közönség figyelmét is.

Az alaptőke és a részvények összege.

A magyar kereskedelmi törvénybe foglalt részvényjog reviziója alkalmával kétségkívül fel fog merülni az a kérdés, hogy az alaptőke, valamint az egyes részvények névértékének minimális összege az új törvény által meghatározottassék-e. Az alaptőke minimumának törvényhozási uton megszábasát már hosszabb idő óta emlegetik, de csak a takarékbetéteket kezelő pénzüzetekre nézve, egyebekben azonban ez a kérdés nálunk eddig nem képezte vita tárgyát. Szerintünk nem is fogja vita tárgyát képezni, mivel egyszerűen lehetetlennek tartjuk azt, hogy a törvényhozás a különböző jellegű és célu részvényvállalatok alaptőkéjének minimumát megszabja. Erre nincs példa a külföldi törvényhozás alkotásaiban, de ha volna is, helytelen lenne ezt a példát követni. Mert vajjon mi célból kívánná a törvényhozás megszabni az alaptőke minimumát, hiszen minden vállalat ismeri üzleti céljait s alig tehető fel, hogy e céloknak nem megfelelő tőkével kezdje meg működését. De kihivetlennek is tűnnék fel minden ily irányu rendelkezés; mert a sokféle célu, kisebb-nagyobb üzletkört felölelő részvényvállalatokat egy kalap alá hozni nem lehet, tehát kategóriákat kellene felállítani, de ezek sorozata végtelen és egyre váltakozó. Egy külön törvény

a takarékpénztárakra nézve meg fogja szabni az alaptőke minimumát, de általánosságban a részvénytársaságok megalkulását korlátok közé szorítani nem fogja.

Annál inkább el lehetünk azonban készülve arra, hogy a részvények névértékének minimumát hazai törvényhozásunk is meg fogja szabni és e részben élénk vita kifejlődését várhatjuk. Elvben mi is azokkal tartunk, akik a részvénytársaságok szabad mozgását e tekintetben sem óhajtják korlátozni, de ha felidézzük emlékezetünkbe azon szédelgéseket, melyek különösen Angliában az alacsony névértékű (egy font sterlinges) aranybánya-részvények kibocsátásával az alsó néposztályok körében üzettek, nem zárkozhatunk el oly határozmányok alkotása előtt, melyek meggátolják azt, hogy szédelő vállalatok 10—20 koronás részvények kibocsátása útján a tapasztalatlan és könnyenhiwó emberek csekély vagyont harácsolják el. Igaz, hogy a részvényvállalatok tulajdonképeni célja az, hogy a kis tőkéknek mód nyujtassék nagy vállalatokban részvételre és ez uton gyümölcsötzetésére, de ezt az elvet nem lehet odáig kiterjeszteni, hogy üzleti vállalatokba azok is befektessék apró tőkéiket, akik az üzlethez abszolúte semmit sem értenek és akiket tőkéjük elvesztése rendkívül súlyosan érintene.

Azt tehát, hogy a részvények névértéke tárgyában bizonyos határvonal álltassék fel, koncedáljuk, de már e tekintetben nem mehetünk el odáig, ahol a németországi új részvénytörvény megállapodott. A német keresk. törvény 180. §-a erre nézve s következőket tartalmazza:

A részvényeknek legalább ezer márkára kell szólni. Közhasznu helyi érdekű vállalatok tekintetében a birodalmi tanács kisebb, de legalább 200 márka névértékű, névre szóló részvények kibocsátását engedélyezheti.

Németországban tehát a részvények minimális névértéke 1000 márkában van megszabva, mely összeg több, mint 1180 koronának felel meg. A részvények minimális névértékének megszabása a gazdag Németországban is hosszú viták tárgyát képezte és ezek eredményezték ama koncessziót, mely közhasznu helyi érdekű részvényvállalatok részvényeinek 200 márka névértékben kibocsátását engedélyezhetőnek mondta ki. Hogy mely részvényvállalat tekintendő közhasznunak és helyi érdekűnek, ezt a törvény nem definálja, hanem a birodalmi tanácsra bizza az e részben felmerülő kérdések esetről-esetre való eldöntését, miből aztán az következhetik, hogy a valóban közhasznu vállalatok esetleg nem kapják meg az engedélyt, míg mások kedvezményben részesíttetnek.

Az 1000 márka minimum, a mi viszonyaink közt oly nagy összeg, hogy ha a magyar törvényhozás csak félfannyi összegben szabná is meg a részvények névértékének minimumát, bizonyos, hogy ezen intézkedés lényegesen meggátolná újabb részvényvállalatok alakulását. Különösen kisebb vidéki vállalatok létesülését akadályozná ezen intézkedés, anélkül, hogy abból bármily előny származnék. Iparfejlesztési törekvéseink sikere részben attól függ, hogy mekkora mértékben leszünk képesek az elhelyezést kereső tőkéket és pedig az apróbbakat is az ipari vállalkozás felé terelni. Mert nekünk nemcsak nagy ipartelepekre van szükségünk, hanem olyan kisebb vállalatok tömeges keletkezésére, melyek nem nagy tőkét igényelnek és jóval kisebb rizikóval járnak. Ezek az úgynevezett *családi iparvállalatok*, melyek kivált szegényebb országokban jól beváltak, hatalmasan fellendítették a hazai ipart, sőt nem egy ezen apró vállalatok közül idővel jelentékeny, sőt világhírű ipartelepé nőtte ki magát.

Mindezekre való tekintetből, ha a részvény névértéke minimumának törvényhozási uton megállapítása szükségesnek ismertetik el, ez a minimum nálunk csak 100 koronában szabható meg. Ez az összeg még mindig jóval magasabb, hogysen a tudatlan, tapasztalatlan emberek ily ösz-

szegre szóló részvényekkel szédelő vállalatokba legyenek beugrathatók.

A részvény-névérték minimumának 100 koronában megszabása esetén annak a szükségessége is elesik, hogy az általános szabály alól kivételeket kreáljunk és ezzel esetleges visszaéléseknek nyissunk tért. Közhasznu helyi érdekű részvényvállalatok alakulását sem fogja 100 K. névértékű részvény kibocsátásának kötelezettsége meggátolni, legfeljebb egészen apró vállalatok, például fürdők, kasszinók stb. fogják az összeget sokallani, ámde ezekre nézve nyitva áll az ut a szövethetési alapon való megalakulás felé.

A csekk Ausztriában.

Ausztriában a nyolcvanas évek elejéig meglehetősen szűk körre szorított a csekk-forgalom, csak midőn 1883-ban a postatakarékpénztár kezdett kiterjeszkedni a zsiró-forgalomra, 1888-ban pedig az Osztrák-magyar bank a zsiró-forgalmat újjászervezte, azt összes intézeteire kiterjesztve rendszersítette, vett a csekk-forgalom is nagyobb lendületet. Később már a többi bankok is ügykörükbe vonták a csekküzletet, úgy, hogy a készpénzfizetés tekintélyes hányada lesz ily módon lebonyolítva. Kétségtelen azonban, hogy az Osztrák-magyar bank marad e téren legelő, amely többi intézeteivel — melyek behálózák az országot — a piacon uralkodik. A számlatulajdonos vagy csekk által rendelkezik követeléséről — melyekből azonban száz forint érinthetetlen törzsösszeget képez — vagy elfogadványait telepíti a banknál, illetve az ezzel elszámolást illető összeköttetésben levő más intézetnél, vagy a nála telepített váltókat váltja be a banknál.

Az Osztrák-magyar bank váltót leszámításra csak számlatulajdonostól fogad el, de értékét ki nem fizeti, hanem számlája javára írja. Az ügyleteket díjmentesen végzi, de a követelések után kamatot nem fizet. A bank kétféle csekket hoz forgalomba: fehér és vöröset. A csekkek ellenőrző számoszlopokkal nincsenek ellátva. A vörös csekkeknek csak az átutalási forgalomban van helye. Névre szólnak, nem engedélyezhetők, s nem forgathatók. A fehér-csekk meghatározott személyre vagy cégre szól, de azzal a toldalékkal: vagy a bemutatónak, úgy, hogy a bank e csekk értékét bárkinek kifizeti, ki ezt felmutatja. A fehér csekk «Nur zur Verrechnung» szavakkal keresztezhető, amikor is csak a zsiró-forgalomban jut elszámolásra.

Miután a csekkforgalom nagyobbodásának elmaradása főokát a megfelelő törvényes intézkedések hiányában találja, azon egy megfelelő törvény alkotásával vélnek segíteni, amelynek alapja gyanánt már egy törvényjavaslat kidolgozva fekszik előttünk. Az osztrák kereskedelmi törvény 301. és következő §-ai a csekkről a mai viszonyok között nem intézkedhetnek megfelelő mértékben. Az 1894-iki csekkjavaslat a hiányokon kisebb-nagyobb mértékben segít: sajnos a törvénynyé válás késik. Csak ne jusson e javaslat az 1880-iki csekkjavaslat sorsára, mely ugyszólván semmi eredményre sem vezetett, — attól eltekintve, hogy az érdeklődést szélesebb körben felköltötte. A törvény létrejötte annál sürgősebb volna, mert a kereskedelmi törvény nem is alkalmazható, ha a kibocsátó nem kereskedő. Az általános polgári törvénykönyv nem ismeri a csekket, az 1864-iki illetéktörvény pedig a csekkről csak illetékjogi szempontból emlékezik meg.

A csekk-forgalom ezért nem tud szélesebb mederben terjedni. De azért például a postatakarékpénztárnál nagy a haladás. 1883-ban 167 számlatulajdonos volt, 1894-ben 25,834, 1898-ban 37,489. A clearing-forgalomtól eltekintve, 1883-ban 969 visszafizetés volt, 1894-ben 1.505,166, 918.366,664 frt értékben. Az Osztrák-magyar banknál is óriási az ugrás. A zsiró-és letétüzletben 1888-ban 33,690 csekk áll az 1894-iki 116,738-cal szemben. A visszafizetett érték 1898-ban 398.365,030

frt, 1894-ben 971.087,920 frt. Az 1894-iki évben Ausztriában a csekk-forgalomban négy milliárd került lebonyolításra. Mindazonáltal a készpénzfizetés dominál, mert hisz a bécsi leszámoló-egyletnél a csekkben beszolgáltatott érték 16,2%-át tette az összegnek; de nem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy e szám 1885-ben csak 0,11 volt, tehát rohamos az emelkedés: 1895-ben az Osztrák hitelintézet forgalmában a fizetési százaléka a csekket illetőleg a bevételeknél 7,58 volt, a visszafizetésekénél 11,29.

Az 1862-ik évre esik a zsróbetétek kamatozatlansága a tulajdonképeni csekk létesítésével egyetemben az Osztrák nemzeti banknál. Két év múltán alakult meg a clearinghouse Saldosaal névvel, amely 1872-ben Saldirungsverein néven reformálódott. Az Osztrák nemzeti bank 1878-ban alakult át az Osztrák-magyar bankká, midőn is azután 1880-ban zsró-üzletkörét Magyarországra is kiterjesztette. De a zsró-üzlet tulajdonképeni térhódítása 1888-ra tehető, midőn az Osztrák-magyar bank az átutalási forgalomba vonta összes vidéki bankintézeteit is. A zsró-forgalmat illetőleg levelezésbe nem lép a bank a felekkel, hanem az egyes ügyleteket egy ellenkönyvbe jegyzi be, amely a számlatulajdonosnál van.

Láthatjuk az elmondattakból, hogy a tulajdonképeni zsróforgalom az Osztrák-magyar banknál 1888-ban kezdődik. Hogy ezóta mily óriási arányokban terjedt, azt a következő számok mutatják:

Év	Zsró-számlák száma	Bécsi fő-intézet	Vidéki bank-intézet	Összesen
	összes forgalom ezer forintokban			
1888.	312	1.606,801	594,005	2.200,809
1889.	846	1.928,840	871,989	2.800,829
1890.	984	2.233,627	1.077,085	3.310,712
1891.	1145	2.275,206	1.129,786	3.404,992
1892.	1277	2.298,005	1.166,039	3.464,044
1893.	2169	2.855,241	1.506,732	4.361,973
1894.	2438	2.880,301	1.691,386	4.571,687
1895.	2587	3.263,814	1.971,539	5.235,353
1896.	2660	3.195,263	2.069,305	5.264,568
1897.	2670	3.587,958	2.154,505	5.742,463
1898.	2676	5.140,384	1.351,437	6.491,821

Jóllehet, abszolút értelemben véve nagy a csekknek értékösszege, mely a forgalomban szerepel, relative véve a hányad nagynak nem mondható, ha a készpénzfizetésekkel hozzuk kapcsolatba. Bizonyítják ezt az alábbi, az Osztrák-magyar bank 1898-ik évére vonatkozó adatok, amelyek szerint az átutalási forgalomban bevételezett összegekből esik százalékokban:

	Bécsi fő-intézetnél	Vidéki bank-intézetnél
Készpénz-befizetésekre	28,9	16,4
Különféle elszámolásokra	41,6	41,3
Átutalásokra helyben	14,8	1,6
» más bankoknál	14,7	40,7
Az átutalási forgalomban kifizetett összegekből esik:		
Készpénz-kifizetésekre	24,9	60,1
Különféle elszámolásokra	29,3	16,1
Átutalásokra helyben	14,8	1,5
» más bankoknál	31,0	22,3

De ezenkívül a nagyobb bankok, ugyszintén a magánbankok is hozzájárulnak a zsró-forgalom emeléséhez, úgy, hogy ezeket tekintetbe véve, a zsró-forgalom abszolút összege jelentékenyen módosulna.

A postatakarékpénztári intézmény tulajdonképen a zsró-ügyleteken alapszik, jóllehet, a gyakorlatban clearing a neve. A postatakarékpénztárügy forgalma nem más, mint átutalási ügyletek láncolata. Mint ilyen, Ausztriában rendkívül el van terjedve a kereskedelem nagy előnyére. A postatakarékpénztárnak különösen a forgalom statisztikai részére kívánunk rámutatni; a postatakarékpénztári intézmény jellege nálunk s Ausztriában egyforma, a különbség csak az, hogy Ausztria nagyobb eredményeket tud felmutatni.

Év	Csekk-számlatulajdonos száma	Összforgalom 1000 frtban tételszám	Összeg	Zsró-álladék az év végén 1000 frtban
1883.	167	1861	536	109
1884.	2,520	269,406	87,458	5,127
1885.	6,877	1,849,797	516,114	16,902
1886.	10,553	3,694,464	944,998	28,583
1887.	12,981	4,918,161	1,222,172	27,925
1888.	14,296	5,519,924	1,287,454	27,970
1889.	16,046	6,467,533	1,505,489	31,663
1890.	17,808	7,650,690	1,759,141	34,010
1891.	19,391	9,057,363	2,000,232	37,490
1892.	21,365	10,237,781	2,237,710	42,684
1893.	23,471	11,441,241	2,505,690	49,412
1894.	25,834	12,283,893	3,730,952	52,874
1895.	28,363	13,740,172	2,970,170	54,541
1896.	30,837	15,273,000	3,310,052	64,154
1897.	34,209	16,493,127	3,770,490	88,899
1898.	37,489	18,216,870	4,402,486	101,567

Ha az egyes üzletek arányszámait vizsgáljuk, úgy látni fogjuk, hogy az ugynevezett clearing-számolás nem teszi ki az egész legnagyobb részét, jóllehet az jelentékeny hányaddal szerepel. E tekintetben az 1896—98-iki adatok a következők számalékokban:

	1898.	1897.	1896.
Betétek			
Befizetési lapok	80,476	80,474	80,591
Telepített postautalványok	10,217	10,219	10,467
Értékpapír-szelvény	0,018	0,018	0,035
Jóváírás (clearing)	0,990	9,016	8,808
Átutalás a magyar postatakarékpénztárhoz	0,299	0,273	0,099
Visszafizetések			
Bemutatóra szóló csekk	7,902	9,197	9,399
Fizetési utalvány	53,100	52,265	52,062
Postautalvány	1,065	1,039	1,131
Terhére irás (clearing)	35,754	36,442	36,301
Ertékpapír-vétel	0,022	0,025	0,026
Idegen átutalás	0,112	0,416	0,399
Átutalás a Saldirungsvereinre	1,528	—	—
Átutalás az Osztr.-magy. bankra	0,517	0,616	0,682

A visszafizetési forgalomban tehát a készpénzfizetés túlyomó, de a jóváírás is tekintélyes számmal szerepel.

Az átutalási forgalom nagy jelentőséggel bír azóta, amióta a postatakarékpénztár az Osztrák-magyar bankkal szorosabb kapcsolatban van. Ez Ausztriára nézve 1889-ben kezdődik. Ujabbán a két postatakarékpénztár között is fennáll e két szorosabb kapocs, ami kétségtelenül csak előnyös lehet a forgalom fokozására, mert hiszen így az egyes számlatulajdonosok nemcsak az Osztrák-magyar bank kiterjedt üzletkörében bonyolíthatják le ügyleteiket, de a két postatakarékpénztár bármely számtulajdonosával átutalási forgalomba léphetnek. A két postatakarékpénztár — az egyes számlatulajdonosok követelésének rendelkezésétől eltekintve — egymás közt a kiegyenlítést akkor eszközöli, ha a követelések kölcsönösen megközelítik egymást, s ekkor is a kiegyenlítés az Osztrák-magyar banknál mindkét takarékpénztárnak folyó-számláján eszközöltetik készpénz lefizetése mellett. Az egyes postatakarékpénztárak az Osztrák-magyar bankkal a zsró-ügyletből kifolyó tartozásaik összegét készpénzzel egyenlítik ki minden egyes elszámoláskor, anélkül, hogy a követelések s tartozások fenti tartozások kompenzációját összevárnák.

Az osztrák postatakarékpénztár átutalásait az Osztrák-magyar bankra, a következő adatok mutatják:

Év	Tételszám	Összeg frtkban
1889.	5,275	14,427,239
1890.	8,274	23,101,667
1891.	10,379	29,411,878
1892.	12,411	35,420,255
1893.	13,118	41,424,477
1894.	15,501	45,565,296
1895.	16,187	49,706,950
1896.	19,128	61,265,273

Viszont az Osztrák-magyar bank átutalásai az osztrák postatakarékpénztárra voltak:

Év	Tételszám	Összeg frtban
1889.	16,693	3.660,265
1890.	11,886	4.629,729
1891.	13,553	5.322,573
1892.	13,813	5.560,904
1893.	14,887	5.790,534
1894.	14,211	5.517,434
1895.	14,583	5.563,813
1896.	13,449	4.880,001

A clearing-house ügyleteinek lebonyolítását a már említett *Saldierungsverein* végzi Bécsben, 1895. óta Prágában és Brünnben is. A bécsi intézetnek 11 tagja van, a prágainak szintén 11, míg a brünninek 6. Ez intézetek forgalma a következő volt:

Év	Beszolgáltatott papír			Érték ezer frtban		
	Bécs	Prága	Brünn	Bécs	Prága	Brünn
1888.	57,622	—	—	264,667	—	—
1889.	57,158	—	—	262,884	—	—
1890.	59,976	—	—	297,748	—	—
1891.	57,176	—	—	300,655	—	—
1892.	53,846	—	—	277,991	—	—
1893.	50,882	—	—	277,383	—	—
1894.	52,491	—	—	281,150	—	—
1895.	56,792	—	—	351,297	—	—
1896.	55,569	29,981	8,391	387,702	178,425	25,336

Év	Átlagmérték frtban			Átlag kiegyenlített százalékokban kompenzáció útján, zsró számlára vitett					
	Bécs	Prága	Brünn	Bécs	Prága	Brünn	Bécs	Prága	Brünn
1888.	4,593	—	—	25.85	—	—	74.15	—	—
1889.	4,599	—	—	25.33	—	—	74.67	—	—
1890.	4,964	—	—	22.25	—	—	77.75	—	—
1891.	5,258	—	—	21.49	—	—	78.51	—	—
1892.	5,163	—	—	22.35	—	—	77.65	—	—
1893.	5,451	—	—	25.40	—	—	74.60	—	—
1894.	5,356	—	—	21.73	—	—	78.27	—	—
1895.	6,186	—	—	18.78	—	—	81.22	—	—
1896.	6,977	5,951	3,019	18.30	48.05	17.29	81.70	51.95	82.71

A beszolgáltatott papír mennyisége tehát tulinagy ingadozásokat nem tüntet fel, míg az érték a fejtüntetett évek során meglehetősen nagymérvű emelkedést mutat. Az átlagos érték nemcsak hogy magas, hanem emelkedőben is van, ami arra enged következtetni, hogy általában különösen nagyobb ügyletek lebonyolításánál vétetik igénybe a postatakarékpénztár ugynevezett clearingforgalma, vagy talán helyesebben, hogy azt inkább a nagykereskedéssel foglalkozók használják fel ügyleteik lebonyolítására. A prágai intézet a bécsi alatt áll, de a legcsekélyebb a brünni marad. Mind a három intézetnél a zsrószámlára utalás által történik a kiegyenlítés legnagyobb hányada, kompenzáció útján a kiegyenlítéseknél csak kisebb fele eszközöltetik. A prágai adatoknál a kompenzáció útján való kiegyenlítési százalék igen magas, úgy, hogy csak körülbelül 4% különbség van a kettő között.

Az Osztrák-magyar bank a leszámítoló-egylet leszámítási forgalmában a következő összegekkel vett részt az utolsó években:

	1897-ben		összbeszolgáltatás	összbeszolgáltatás %-ában
	Bécsben	Brünnben		
Bécsben	282.642,316-95	frttal	449.122,252-97	62-932
Brünnben	23.039,809-69	"	26.228,377-65	87-843
Prágában	34.962,634-57	"	221.628,280-29	16-775
1898-ban				
Bécsben	315.725,188-25	frttal	682.573,575-80	46-255
Brünnben	21.418,923-02	"	23.986,894-07	89-294
Prágában	29.923,866-19	"	242.174,762-72	12-356

Mielőtt a csekk-törvényjavaslatra áttérnénk, egy nagyjelentőségű reformról kell számot adnunk, melylyel a csekk által való fizetéseknek óriási hatáskör, a postatakarékpénztárnak fokozott forgalom biztosított Ausztriában. Értjük a csekk által való adófizetést, mely Alsó-Ausztriában 1896. május, a birodalom többi részeiben pedig 1898. január elseje óta van bevezetve.

Az egész lényege abból áll, hogy az adófizető nem kénytelen az adóhivatalban fizetni az adót, fizetheti azt

minden postahivatalnál; postahivatal hasonlíthatlanul több van, mint adóhivatal s így az adófizetés hasonlíthatlanul kényelmesebb az egyesekre, mint annakelőtte volt. A postatakarékpénztár s a csekknek előnyös hatása általában úgy az egyesekre, mint a közre, szinte hatványozódik. Az állam pénze — mely az adózás útján folyik be — azonnal kamatozó tőkévé változik, az adó kezelése könnyebb, a személyi s dologi kiadások apadnak, tehát az állam gazdasági ereje tetemesen emelkedik a közgazdasági érdek emez újabb istápolójával. Az állampénztárnak számlája van a postatakarékpénztárnál s az adóforgalom lebonyolítására tér nyílik az átutalási forgalomban. A készpénzforgalom számottevően kevesbedik s egy nagy tőke a lehető leggyorsabban adódik át a közforgalomnak.

1896. óta a forgalom az alábbi számokat adja:

Év	Befizetve lett forint	Az adófizetések %-ában	A befizetések száma	A befizetések %-ában
1896.	1,067.765,643-77	64.4	9.905,482	80.6
1897.	1,178.059,727-33	62.1	10.640,630	80.5
1898.	1,329.597,889-25	60.3	11.714,671	80.5

1898. óta a vámokon kívül fizetendő mindenféle adókötettség egész Ausztriában fizethető ily módon, amelynek eredménye az, hogy a takarékpénztár pénzforgalma még inkább növekedik.

Óriási összegekhez jut tehát a postatakarékpénztár, amely a jövőben még fokozódhatik.

Adjuk ezután a már említett törvényjavaslatot:

Az 1894-iki osztrák csekk-törvényjavaslat, amely hivatva van Ausztriában az egész csekk-forgalomnak nagyobb lendületet adni, s egyes reformintézkedésekkel részben új irányt szabni, a következőképp hangzik:

1. §. A csekk lényeges követelményei a következők:

1. Az okmány szövegében a «csekk» jelzés.
2. Egy nyilvános bank, takarékpénztár (cs. k. postatakarékpénztár) és más idegen pénzek kezelésére alapszabályszerűleg feljogosított intézetre (intézményezettre) kiállított felhívása egy kibocsátónak, követeleéséből egy bizonyos összeget kifizetni. A fizetésnek nem szabad a fizetésfelvevő által teljesítendő ellenszolgáltatástól függni.

3. A kibocsátó neve vagy cége.

4. A kibocsátás helyének, hónapjának, napjának s évének megjelölése. Amely iratból ezen követelmények valamelyike hiányzik, úgy szintén az ily iratra vezetett forgatmányból, a törvény értelmében semmi kötelezettség sem származik. A polgári s kereskedelmi törvény határozmányai szerint ítélendő meg, hogy az ily csekknek van-e s milyen a joghatásuk.

2. §. A csekk valamely egyén vagy cég nevére, rendeletére vagy a csekk birtokosára (bemutatóra) állítható ki. A kibocsátó önmagát is megjelölheti a fizetés felvevője (renitens) gyanánt. Az oly csekk, amely semmi utalást nem tartalmaz arra nézve, hogy minek fizetendő, a bemutatóra (csekkbirtokosra) szólóra tekintendő.

3. §. Mint fizetési hely a csekken csakis oly hely szerepelhet, ahol az intézményezett intézetnek üzleti telepe van (főkö, mellékhely). A fizetési hely más is lehet, mint a kibocsátási hely. Ha nincs más fizetési hely megadva, úgy a csekk ott fizetendő, hol az intézményezett intézetnek a székhelye van.

4. §. A csekk látra fizetendő, akár tartalmaz más beváltási időt, akár nem.

5. §. A rendeletre szóló csekk forgatmány (zsró) által átruházható. Ellenkező megállapodás érvénytelen. Más csekkre jegyzett forgatmányok csekkjogi hatálya nincs. A forgatmány által a csekkből eredő minden jog az újabb csekkbirtokosra száll át, ugyszintén a továbbforgathatóság joga is. Az intézményezettre szóló forgatmány nyugtával egyenértékű. Az intézményező forgatmánya érvénytelen.

6. §. Az általános váltójog szabályai (Kaiserliches Patent vom 25. Jän. 1850) a forgatmány alapjára, a továbbadási tilalomra, egy forgatmányozott váltó tulajdonosának legitimációjára, ezen legitimáció megvizsgálása, ugyszintén azon kötelezettsége a legitimált tulajdonosnak, hogy az iratot kiadja (11., 13., 15., 36., 74. §.) oly korlátozással nyer

a csekkre alkalmazást, hogy a rendeletre szóló csekk másolatára jegyzett forgatmányok csekkjogi hatálya nincs.

7. §. A csekk elfogadásának (akceptálásának) helye nincs. A csekkre jegyzett elfogadvány érvénytelen.

8. §. A kiállítás helyén fizetendő csekk a kibocsátástól számított 3 nap alatt, más belföldön fizetendő csekk, a második hirdetés figyelembe vétele mellett, 8 nap alatt bemutatandó fizetésre az intézvénnyeztetnek.

Isztriából, Dalmáciából, vagy a partvidék valamely szigetéről, az ezen helyek területén kívül eső belföldi helyre intézvénnyezett csekk, vagy egy ilyen helyről Isztria, Dalmácia, vagy a partvidék valamelyik szigetén levő fizetési hely esetén, 3 nap alatt bemutatandó azon időponttól számítva, amidőn a rendes s idejében történő elküldés esetén, vagy szállítási eszközök közönséges használata mellett a fizetési helyre megérkezhetett. Ugyanez áll az oly csekkre is, amelyek e törvény hatályán kívül esett területen egy belföldi helyre szólnak. A kibocsátás s megérkezés napja, ugyancsak a vasárnap s ünnepnapok nem számítanak a bemutatási idő kiszámítására. Az oly csekknek bemutatási ideje, amelyek ezen törvény hatályán kívül eső területen fizetendők, a kérdéses helynek a csekk bemutatására vonatkozó törvényes intézkedése mérvadó. Ennek hiányában ezen törvény ez irányú intézkedései alkalmazhatók.

9. §. A csekknek azon leszámolási helyhez (Abrechnungsstelle) való küldése, hol az intézvénnyezett képviselve van, a fizetésre való bemutatással egyenértékű. Hogy ezen törvénynek megfelelőleg mely leszámolási helyek tartanak ilyeneknek, afelől rendeletileg történik intézkedés.

10. §. Az intézvénnyezettnek csak a csekk kiadása ellenében kell fizetnie. Nem a csekkbirtokosra (bemutatóra) szóló csekk az intézvénnyezett kívánságára a kifizetésnél nyugtázandó. A csekk birtokosa a csekk értékének részletekben való elfogadására nem kötelezhető.

11. §. A csekk kifizetése megtagadandó az intézvénnyezett által — dacára, hogy a kibocsátónak teljesen elegendő fedezete van, — ha megtudja, hogy a kibocsátó vagyonára a csőd megnyitott. A kibocsátó halála, vagy az önálló vagyonkezelés jogilag képtelenné válásának közbejövetele esetén nem tagadható meg a csekk kifizetése.

12. §. A kibocsátó által történő csekkvisszavonás csak az intézvénnyezettrel szemben érvényes, ha 1. névre, vagy rendeletre szóló csekk határozottan visszavonatik, mielőtt a csekken megnevezett fizetésátvevőnek adatnék, vagy ha 2. a határozott visszavonás a bemutatási idő elteltével történik. Az intézvénnyezettnek a csekket beváltani nem szabad, ha vele szemben a csekk érvényesen visszavonott.

13. §. Ha az intézvénnyezett a 10—12. §§. a csekk beváltása alól fel nem mentik, a kibocsátónak szavatol — a köztük fennálló szerződés határozmányainak megfelelőleg — a csekk beváltásáért.

14. §. A csekk tulajdonosának a kibocsátó s a forgatók szavatolnak a csekk kifizetéséért. (Visszkereseti kötelezettség.) De ha a forgató a forgatmány mellé azon megjegyzést tette: ohne Gewährleistung, ohne Obligo, vagy más hasonló kikötést, úgy a forgatmányából eredő kötelezettségtől megmenekszik. A visszkereseti jog megszerzése után a csekk tulajdonosa azon követeléséért, amelynek kielégítésére a csekk kiállított, vagy adatott, az ő s a kibocsátó, vagy közvetlen elődje között fennálló, a csekk kiállításán vagy adásán alapuló jogviszonyra nem tarthat igényt.

15. §. A kibocsátó s a forgatók elleni visszkereseti jog gyakorlására szükséges hogy 1. a csekk a 8. §-ban jelzett határidő alatt mutattassék be, 2. [ugy ezen bemutatás, mint a fizetés nem teljesítése, azzal felvett óvás, vagy az intézvénnyezett által a csekkre tett, aláírt, kelettel ellátott megjegyzés által igazolható legyen. Az utóbbi kijelentéssel egyértelmű valamely leszámolási hely igazolása a csekknek a bemutatási idő eltelté előtti beküldéséről s a csekk be nem váltásáról.

16. §. Az előző aláírók értesítése, azok beváltási joga, a visszkereset érvényesítése, a visszkereset tartalma s nagysága, a visszkereset folytán fizetni köteles fél részére kiszolgáltatandó okmányok, a forgatmányból való kitorlás joga (45—52. §., 54., 55. és 81. §. 2. és 3. kikezdés) tekintetében az általános váltórendtartás szabályai nyerne a csekknél is megfelelő alkalmazást.

17. §. A kibocsátó elleni visszkereset, ugyancsak a többi előző aláírókkal szemben is elévül, ha a csekk Európában fizetendő 3 hónap alatt, ellenkező esetben 6 hónap alatt. Az elévülés a csekk birtokosát illetően a bemutatási határidő utolsó napjával kezdődik, a forgató ellen ellenben, ha a panasz kézbesítése előtt fizetett, a kézbesítés napján, minden más esetben a panasz kézbesítése napján.

18. §. Ha a kibocsátó s a forgatók visszkeresete az idejében való bemutatás, vagy az óvás-felvétel elmulasztása, esetleg elévülés folytán elvész, úgy az a csekk tulajdonosának csak annyiban marad meg, amennyiben azok az ő kára által gazdagodának. A kibocsátó esetleges gazdagodásának kiszámításánál azonban azon veszteségre is tekintettel kell lenni, amelyet e csekk be nem mutatása, vagy késedelmes bemutatása által az intézvénnyezettrel szemben szenvedett. A csekk tulajdonosának ezen joga egy év alatt elenyészik a csekk kibocsátásától számítva.

19. §. Ezen törvény előírása mellett a csekknél azon intézkedések is tekintetbe veendőek, amelyeket az általános váltórendtartás tartalmaz: 1. A váltót aláírt egy vagy több személy köteletségének korlátozására vagy hiányára (Art. 3.). 2. A váltó pénzüsszegadatainak eltérésére (Art. 3.). 3. Elvesztett váltók érvénytelenítésére (Art. 73.). 4. Hamis, vagy hamisított váltókra (Art. 75. és 76.). Ha az intézvénnyezett hamis vagy hamisított váltót beváltott, úgy a hamis, vagy hamisított csekk állítólagos kibocsátóinak csak annyiban szavatol, amennyiben a csekk beváltásánál nem jóhiszeműleg járt el, vagy a szükséges óvatosságot nem tartotta be. 5. A visszkereseti jog elévülésének megszakítására (Art. 80.) azon hozzáadással, hogy a csekk-követelések csődbejelentése ugyanazon hatálylyal bír, mint a panasz kézbesítése. 6. A váltóadás ellenvetéseire (Art. 82.); minden ellenvetés ki van azonban zárva, amely oly követelésekre vonatkozik, amelynek kielégítésére a panaszos a csekket a panaszlótól kapta. 7. A külföldön kiállított váltóra, továbbá azon alakra, amely a külföldi piacokon váltóval lebonyolítandó dologra vonatkozik (Art. 85. és 86.). 8. Az óvatolásra (Art. 87. és 88., 1—4., 6., 89. és 90.). 9. A váltóforgalomban eszközözendő cselekmények helyére és idejére (Art. 91. és 92.). 10. A váltók hiányos aláírására (Art. 94. és 95.).

20. §. A csekk jogi keresetek törvényes követelésére a váltóügyekben kibocsátott illetékességi és perrendtartási szabályok alkalmazandók; minden más panaszt, amelyre jelen törvény határozmányai alapján támaszkodhatik követelés, tekintet nélkül az összegre, sommás uton kell tárgyalni s elintézni. Tanúk, vagy szakértők bizonyításának eredményeit a bíró felfogása szerint itéli meg, tekintet nélkül a törvényes szabályokra.

21. §. A csekk tulajdonosa, a csekk előlapján keresztül irt vagy nyomtatott eme szavakkal «nur zur Verrechnung», az intézvénnyezettnek megtilthatja a csekk készpénzbeni kifizetését. Az intézvénnyezett az ily csekket csak elszámolás útján válthatja be. Az ezen tilalom szem elől tévesztéséből eredő károkért felelős. A «nur zur Verrechnung» jelzés vissza nem vonható.

22. §. Aki csekket kiállít, vagy továbbad, anélkül, hogy az intézvénnyezettnek a csekk átadása alkalmával fedezete ezen csekk beváltására, valamint az esetleg többi, az intézvénnyezettre kiállított csekkre elegendő volna, az a csekkbirtokosnak, eltekintve a csalásból eredő esetleges büntetőjogi üldözésektől, a csekk értékén kívül, annak összegétől 50%-ot köteles fizetni, s ezenkívül az esetleg okozott károkat is megtéríteni köteles. A csekkbirtokos ezen követelése a csekk idejében történt bemutatásától, az óvás felvételétől vagy a bemutatás igazolásától tétetik függővé, de a csekk kibocsátásától számított egy év alatt elenyészik. Ugyanígy szavatol a csekkbirtokosnak az is, aki csekk kibocsátása s továbbadása után a bemutatási idő alatt, a csekk kiadása alkalmával az intézvénnyezettnek levő követelését visszavonja.

23. §. Azon csekknek, amelyek az intézvénnyezett intézet (1. §. 2. bekezdés) által adott blankettában állíttatnak ki, bélyegilleték alá esnek, amely a belföldön kiállított csekkre 2 krtban, a külföldön kiállítottokra 5 krtban állapítatik meg minden egyes csekkre. Az ily csekkre jegyzett forgatmány s átvételi igazolvány bélyegmentes. Minden más csekk a kereskedelmi utalványokkal eszközölt fizetéseket illető bélyegilletéssel terhelve (§. 16. Gesetz vom 8 März 1876). A bélyegilleték

le nem rovása oly csekkelnél, amelyeket 2, illetve 5 kr. illeték terhel, az 1876-iki év március 8-iki törvény 20., 21. és 22. §-ainak határozmányainak alkalmazását vonja maga után. Az 1876-iki év március 8-iki törvény 20-ik s következő §-ainak hátrányos intézkedései nyerne az esetben is alkalmazást, ha kelet nélküli, vagy hamis kelettel ellátott csekk állittatik ki, s a magasabb illeték behajtandó osztatlanul a kibocsátótól, ugyszintén mindazoktól, akik ezen körülmény tudatában a csekket elfogadják, továbbadják, vagy kifizetik. Az ily csekkre használt bélyegjegyek nem létezőknek tekintendők. Az 1862-ik év december 31-iki törvény által megváltoztatott tarifa-határozmányok, ugyszintén az 1864-ik év február 29-iki törvény 7. §-ának első bekezdése hatályon kívül helyeztetik.

24. §. Ezen törvény kihirdetése után 3 hónappal lép életbe. Oly csekkre, amelyek ezen időpont előtt állittatnak ki, nem alkalmazhatók ezen törvény határozmányai.

25. §. Ezen törvény végrehajtásával az igazságügyi s kereskedelemügyi minisztériumot bízom meg.

Ezen törvényjavaslat azonban csak a jövőre nézve intézkedik azon esetet feltételezve, ha törvénynevé válnék. Nagyan egészben azt mondhatjuk, hogy a jelenlegi csekk-forgalmat illetőleg — a postatakarékpénztártól eltekintve — az Osztrák-magyar bank csekk-szabályzata van érvényben, mert hisz a postatakarékpénztárt figyelmen kívül hagyva, a gyakorlati életben eme bank csekk-forgalma a legnagyobb.

Milhoffer Sándor.

Pénz- és értékpiaç.

Budapest, június 14.

A pénzügyi piacok és az értéktözsdek irányzata között csodálatos ellentét alakult ki a héten. Hónapok óta halljuk, hogy az értékpiaçokra koloncként nehezedik a pénzügyi viszonyai, hogy csak valamivel javuljanak ezek, csak a *délafrikai háború* érjen véget és a világ csodálattal fog tekinteni az értékpiaçok mesés fellendülésére. S ime, éppen akkor, mikor bizonyossá válik, hogy a délafrikai háborút a délafrikai aranybányák, tehát a pénzügyi szempontjából is befejezettnek lehet tekinteni és amikor ez a bizonyosság testet ölt az Angol és Francia bank, a svájci kibocsátó bankok és a Bengáli bank kamatlábjának leszállításában a nyugateurópai tőzsdék testet meggyötri a láz, amilyent csak iszonyatos gazdasági, vagy politikai katasztrófák idején szoktunk tapasztalni. Es élükön jár a híres *berlini tőzsde*, melynek életéről, fellendüléséről mesébe illő dolgokat hallottunk eddig. S az ok? Senki sem tudja.

Tény, hogy a berlini tőzsde már rég óta gyengélkedik és a betegség kitérését csak a nagyközönség folyton éledő és élesztő kedve gátolta meg. Most azonban cserben hagyta a közönsége is, mely rohamosan igyekezett szabadulni papírjaitól. Firtatni az okát ennek a pániknak lehet ugyan, de eredményre nem vezetne. Így csak felsorolhatjuk azokat a momentumokat, melyekben hozzáértők a legutóbbi derut közvetett vagy közvetlen okait feltalálni vélik. Ezek: a *kinai válság*, melyben sokan egy, a világot lángbaborító háború első szikráját látják remegve; az *amerikai tulprodukción és verseny*, mely utóbb már Németország területén is jelentkezett; a *német tőzsdék új megterhelése* a birodalmi bélyeg-törvény megváltoztatása során és sok egyéb, amit összefoglalhatunk abban, hogy világszerte megingott a hit a kedvező konjunktúra tartósságában. Minket azonban — nem tudjuk, szerencsénkre-e, avagy szerencsétlenségünkre — az egész csak annyiban érdekel, amennyiben az a nemzetközi pénzügyi viszonyokra visszahat. Ilyen visszahatás azonban kedvezőtlen irányban legalább eddig nem volt észlelhető. A pénz drágult ugyan valamelyest e héten mindenfelé, de ennek megvan a maga észszerű oka a kereskedelem szükségletében, mely a most világszerte folyó gyapju-vásárok révén — mint más években is ilyenkor — tetemesen emelkedett.

A *belföldi pénzügyi piac* az egész változás abban foglalható össze, hogy a nyílt piacon megfeszült a kamatláb, ami azonban alig vezethető vissza a kereslet növekedésére s azért véleményünk szerint csak futólagos jelenség marad, bár nincs kizárva annak a lehetősége, hogy a kedvezőbb pénzügyi viszonyokat sokan arra használják fel, hogy már most összegyűjtsék a közeledő gabonakampányra szükséges tőkét. Elsőrendű bankváltókért $4\frac{1}{2}\%$ -ot fizettek s egyéb papirosért is $\frac{1}{8}$ — $\frac{1}{4}\%$ -kal többet, mint előző héten. Kedvezőtlen tünet a valutárák megfeszülése, ami arbitrázs-vásárlásoknak a következménye.

Az *Osztrák-magyar bank* június 7-iki kimutatása is megerősíti a pénzügyi piacunkról adott ezt a képet amennyiben a pénzügyi kereslet jelentékeny csökkenése tűnik ki a váltótárcának 12'3 millió koronával s a bankjegyforgalomnak 8'98 millió koronával való kisebbedéséből. A lombard 0'61 millió koronával szaporodott. Az érckészlet újból gazdagodott 7'33 millió koronával, míg az egyéb aktívák 1'57 millió koronával csökkentek, a zsirókövetelések és egyéb azonnali esedékességek pedig 4'08 millió koronával szaporodtak. A bankkimutatás főbb tételei következők voltak az utolsó három évben június 7-én:

	1898	1899	1900
	millió koronában		
Érckészlet aranyban	696.6	724.08	902.37
» devizákban	7.2	45.46	37.86
» ezüstben	251.6	254.62	227.53
Váltótárca	317.4	306.24	311.89
Lombardüzlet	44.6	43.50	51.50
Bankjegyforgalom	1240.4	1300.86	1297.39
Adómentes bankjegytartalék	119.8	143.36	224.93

A *külföldi pénzügyi piacok* helyzete általában rosszabb, mint a múlt héten, de nem lényegesen és a különböző piacok szerint különböző momentumok okozták. Az *angol pénzügyi piac* a váltóárfolyamoknak tartósan Anglia hátrányára való alakulása az első és legfőbb ok, ami egyúttal — bár utólag — érthetővé teszi az angol bankráta újabb leszállításának elmaradását. De noha a bank megmaradt a $3\frac{1}{2}\%$ -os diszkonttételnél, a francia csekkárfolyam elérte az aranypontot és valóban el is folyt az *Angol bankból* 121,000 fst. francia arany és 19,000 fstre szoritkozott, mely Portugáliából jött. A Franciaországba való aranykiáramlás folytán a magánkamatláb megmerevedett s ebben része volt talán a kínai eseményektől való félelemnek is. Egyébként az Angol bank iránti igények sem csökkentek, mert a váltótárca 121,000 fst.-gel apadt ugyan és magánosok betettek 484,000 fst.-et, ellenben a kormány kivett 1'64 millió fst.-et és a nagy belföldi szükséglet folytán az érckészlet 6'82 millió fst.-gel csökkent, a bankjegyforgalom pedig 0'22 millióval emelkedett. Magán diszkont $2\frac{3}{4}$ — $2\frac{7}{8}\%$. — A *Francia bank* státusa az ultimó-igények elmúlásával ismét megkönnyebbült; a váltótárca, mely az előző héten 222'39 millió frankkal emelkedett volt, most 241'47 millióval csökkent, az érckészlet pedig ismét szaporodott 13'59 millió frank arannyal és 2'71 millió frank ezüsttel. A nyílt piacon azonban még mindig tart a feszültség. — A *Német birodalmi bank* állapota június 7-iki kimutatása szerint javult annyiban, amennyiben érckészlete 1'88 millió márkával szaporodott, míg tavaly ilyenkor körülbelül ugyanannyival fogyott. A bankjegyforgalom 29'88 millió koronával csökkent, az adómentes jegytartalék pedig 31.85 millió márkával 112'34 millió márkára növekedett. Kamatlábját azonban a birodalmi bank az idén már nem fogja leszállítani, mert már legközelebb is nagy hiteligenyekre kell számítani. A nyílt piacon is rosszabbodtak a viszonyok s nem is remélnek már az idén javulást. A magán diszkont merev és 5% -tól felfelé tendál.

A jegybankok újabb kimutatásai:

Osztrák-magyar bank:

	junius 7-én	a május 31-iki állományhoz képest
	k o r o n a	
Érckészlet	1,167.757,022	+ 7.335,202
Váltótárca	311.889,462	- 12.302,602
Lombard	51.500,970	+ 609,710
Bankjegyforgalom	1,297.389,660	- 8.979,580
Adóment. jegytartalék	224.933,000	+ 16.282,000

Német birodalmi bank:

	junius 7-én	május 31.
	m á r k a	
Érckészlet	846.529,000	+ 1.884,000
Váltótárca	735.973,000	- 35.325,000
Lombard	74.312,000	+ 765,000
Bankjegyforgalom	1,060.882,000	- 29.874,000
Adóment. jegytartalék	118.340,000	+ 31.850,000

Francia bank:

	junius 7-én	május 31.
	f r a n k	
Aranykészlet	2,051.879,000	+ 13.591,000
Ezüstkészlet	1,145.974,000	+ 2.712,000
Váltótárca	800.421,000	- 241.470,000
Lombard	691.329,000	+ 19.372,000
Bankjegyforgalom	3,978.884,000	- 127.310,000

Angol bank:

	junius 7-én	május 31.
	f o n t s t e r l i n g	
Érckészlet	32.338,000	- 816,000
Váltótárca	30.049,000	- 121,000
Bankjegyforgalom	29.703,000	+ 219,000
Összes tartalék	20.410,000	- 1.035,000

Az értéktözsde körül éveken át panaszoljuk mi és panaszolják az összes érdekelt körök, hogy beteg, mégis csak a héten jöttek össze az orvosok és kuruzslók, hogy konziliumot tartsanak a beteg fölött és megállapítsák — nem az orvosságot, csak a diagnózist. Nos, ezért ugyan kár volt összejönniök, mert azzal, hogy mi a baja a tőzsdének, rég tisztában van mindenki, aki akár hivatásból, akár passzióból figyelemmel kíséri az ott történőket. Ennek az ánkétnek az érdekessége különben nem is abban van, a mit ott mondtak, mert csupa ismert dolgot mondtak, hanem abban, hogy egyáltalán megtartották; mert ezzel is azt bizonyították, hogy oly kevés a dolguk, hogy még meddő ánkétekre is van érkezésük. De azért nem baj, hogy az az értekezlet megtörtént s ezzel a tőzsde hivatalosan is az inségesek közé ment. Mert a milyen agrárius-, klerikális-kapitállelles áramlatban ma bizonyos köreink tetszelegnek, nem árthatott ez a kis memento. A mi tőzsdénk nem való holmi agrárius experimentálásokra — arra, mint az elmúlt hét eseményei bizonyították, még az erős berlini tőzsde sem elég erős — hanem, ha életben akarjuk tartani, valamennyi gazdasági és társadalmi körnek vállvetve kell működnie meggyógyításán. Azok az orvosságok tudniillik, melyektől tőzsdénk meggyógyulhatna, ugyanazok, melyek után egész beteg gazdasági szervezetünk áhitozik. Nem a betétkamatláb magassága a baj; hanem az, hogy rosszak, nagyon rosszak a kereseti viszonyok, sem az, hogy a nagyközönség kerüli a tőzsdét, hanem, hogy ha akarna, sem tudna ott vásárolni, mert nincs mivel. Ezek mellett a belső gazdasági bajok mellett nagyon is érthető, hogy tőzsdénket az elmúlt héten is hidegen hagyták az újabb nemzetközi politikai bonyodalmak, a nemzetközi pénzügyi viszonyok újabb megromlása és mindazok a kedvezőtlen momentumok, amelyek a berlini tőzsdén pánikszerű derutot idéztek elő s amelyeknek hatását a világ valamennyi börzéje megérezte. A mi tőzsdénket mindezeknél jobban érdekelték egyes osztrák- és mérleg-hírek, s csak annyi hatásuk volt, hogy nemzetközi értékeink ismét engedtek árfolyamukból, de ezzel szemben valósággal

üditő oázisként hatott az emberre a járadékpiac, mely mindvégig megőrizte a szilárdságát és figyelemre méltó áremelkedéseket produkált. Részletes tudósításunkat a heti irányszatokról és árváltozásokról a következőkben adjuk:

Az állami értékek piaca örvendetes szilárdságot mutatott egész héten át és csaknem valamennyi papir jelentékenyen megjavította az árát. A magyar értékek közül emelkedett aranyjáradék 1, 3¹/₂%-os koronajáradék 2¹/₄, keleti vasuti kölcsön 1, államvasuti aranykölcsön 1, magyar regále 1¹/₄, magyar földterhermentesítési 0'85, tiszai nyermény 1¹/₂%-kal, csak 1870. nyermény vesztett 1¹/₂%-ot. Az osztrák értékek közül emelkedett papírráradék 2¹/₃, ezüstjáradék 3¹/₄, aranyjáradék 1¹/₂, koronajáradék 1¹/₀-kal, ellenben 1860. államsorsjegy 1¹/₂ és 1864. államsorsjegy 3¹/₂%-ot vesztett. Egyéb közkölcsönök közül említésre méltó a fővárosi kölcsönök hanyatlása, mely a 4¹/₂%-osnál 1, a 4¹/₀-osnál pedig 1³/₄%-ot tesz. Szerb nyerménykölcsön is vesztett 1¹/₂%-ot.

A zálogleltek és elsőbbségek piaca élettelen, az irányszat kedvetlen s ennek hatása alatt több papir alacsonyabb árfolyamon került bele az árfolyamlapba, mint egy héttel előzőt. A jelentősebb hanyatlások ezek: 4¹/₂% belvárosi takarékpénztár 1¹/₂, 4¹/₂% egyesült fővárosi 1¹/₄, 4¹/₂% országos központi 1¹/₄, ugyanaz 4¹/₀-os 2, 4¹/₂% Adria 1¹/₀-kal. Emelkedett azonban jelzáloghitel nyerménykölcsön 1—1¹/₂, magyar h. é. vasut 4¹/₀-os kötvénye 1¹/₂%-kal.

A bankértékek piaca ismét nagy árhanyatlásoknak volt a színhelye s egyedül itt érvényesült teljesen a külföldi tőzsdék derutjának hatása. Hanyatlott magyar hitel 3¹/₂, osztrák hitel 9, leszámítoló 12, kereskedelmi rt. 10, jelzáloghitel 5, ipar- és kereskedelmi 4, Hermes 15, hazai bank 1, Anglo 3¹/₂, Union 9 koronával. Kereskedelmi bank nagyon szilárd volt s javított is valamelyest kurzusán.

A takarékpénztári részvények piacán különböző irányzatú árhullámzásokat lehetett észlelni, de forgalom nem fejlődött ki bennük. Magyar általános takarékek 20 koronával olcsóbbodott, országos központi 12 és pesti hazai 25 koronával drágult.

A biztosítóknak nem kedvezett a hangulat. Magyar jég ismét vesztett 7 koronát és valószínű, hogy hanyatlása még nem állapotodott meg, mert a hírek szerint újból rossz esztendőre van kilátása; de hanyatlott a két bécsi is 15—15 koronával.

A gőzmalmok piaca szilárd maradt a héten is és Erzsébet újból emelkedett 40, molnárok és sütők 25 koronával, hozzájuk csatlakozott Lujza 14 korona áremelkedéssel.

A bányá- és téglarészvények piacán e héten sem uralkodott egységes irányszat; nagy árfelszökkenések csaknem ugyanakkora árvesztéssel állanak szemben, a hangulat tulajdonképpen mégis barátságosnak mondható, bár a forgalom sehogy sem tud megélni. Emelkedett Drasche 60, keramiai ismét 20, magyar gőztégla 10, ujlaki téglá 5, magyar aszfalt 1 koronával. Salgótarjáni nagy árhullámzáson ment át, végeredményképen ismét vesztett 1 koronát. Kőbányai gőztéglát 30 koronával alacsonyabban jegyzik.

A vasértékek piacán nagy játék volt rimamurányiban a berlini tőzsdéről érkező ellentétes hírek hatása alatt s a hét első napjaiban 40—50 koronával is leverték az árát, utóbb azonban emelkedő irányszatba csapott át, főleg bécsi számlára eszközölt fedezési vásárlások folytán, úgy, hogy végeredményben csak 7 koronával áll alantabb egy hét előtti kurzusánál. A többi értékben nem volt üzlet, kivéve Nicholson, melyből egy tételt 4 koronával magasabb áron vettek ki a piacról. Schlick és Teudloff ismét hanyatlottak; amaz 3, emez 10 koronával.

A többi ipari érték között a következő nevezetesebb árváltozások történtek: emelkedett magyar fém- és lámpaárú

40, *brassói cellulose* 5 koronával; esett *általános vagon* 15, *nemzetk. vagon* 10, *Athenacum* 40, *spódium* 5, *királysör* 2, *cukoripar* 10, *nemzetk. villamossági* 10 koronával.

A *közlekedési értékek* iránt barátságos volt a hangulat. *Dunagőzhajózási* arra a hirre, hogy az osztrák kormányval meg történt a szubvenció dolgában a megállapodás s ez olyan formájú lesz, mint a Lloydé, 43 koronával magasabban került az árfolyamlapba. *Allamvasutban* meglehetősen nagy forgalom volt ugyancsak kedvező hírekre, melyek egyrészt a vállalat üzletmenetére, másrészt az osztrák kormányval folyó tárgyalásokra vonatkoztak s végeredményben 6 koronával emelkedett. Emelkedett továbbá *déli vasut* is 11 koronával, ellenben *Adria* 4 koronával olcsóbbodott. A helyi vasutak közül *közuli* 1 koronával esett, *városi* (részvény) 5 koronával emelkedett, míg az élvezeti jegyet 10 koronával olcsóbban jegyzik.

A *valuták*, arbitrázs-vásárlások folytán, feszültek s a *váltóárjolyamok* alakulása sem kedvező.

Az árupiacról.

Budapest, június 13.

A budapesti gabonatözsde árjegyzései:

Gabonafaj	Június					
	7	8	9	11	12	13
Buza júniusra	0.—	7.40	7.34	0.—	7.15	7.05
októberre	7.86	7.91	7.98	7.58	7.81	7.81
Rozs októberre	6.95	6.99	7.04	6.86	6.87	6.87
Zab októberre	5.08	0.—	5.12	5.11	5.13	5.12
Tengeri júliusra	5.70	5.64	5.71	5.65	5.63	5.63
Répe augusztusra	—	—	—	—	—	—

KÜLÖNFÉLÉK.

Bank- és hitelügy.

A kereskedők folyószámla-követeléseinek továbbadása.

Az Osztrák-magyar bank főtanácsa június 9-én tartott ülésében fontos határozatot hozott, mely abban áll, hogy jövőben a jegybank *hitelképes kereskedők által kibocsátott, de elfogadvánnyal még el nem látott* három havi lejáratu *váltókat* legfeljebb 3000 korona erejéig *leszámítol*. Ezzel a kereskedelmi hitelnek egyik, sokszor megvitatott kérdése jut közelebb a megoldáshoz, mely a folyószámla-követeléseknek a lejárat előtt való értékesítésében, illetve fizetési eszközül való felhasználásában áll. A kereskedő ugyanis folyószámla-adósára bármikor váltót intéz, azt az Osztrák-magyar banknál leszámítoltatja, erről intézvényezettet értesíti. Lejáratkor a bank teljesíti az inkasszót, mely körülmény az adóst pontos fizetésre ösztönzi, tudva, hogy a fizetés megtagadásával hitelét kockáztatja. A gyárosok és nagykereskedők ily módon ezrekre menő kintlevőségeiket a szükséghez képest értékesíthetik és mivel remélhető, hogy az Osztrák magyar bank példáját más nagyobb bankok is követni fogják, a kereskedelmi hitel ügye kétségkívül jelentékeny fejlődést nyer.

A *fogyasztási adók hitelezése* tárgyában a pénzügyintézetek, valamint *szesz-, cukor- és sörgyárosokra* fontos rendeletet bocsátott ki a pénzügyminiszter. A fogyasztási adók végrehajtását eszközöző miniszteri utasítások ugyanis megengedik *afogyasztási adók hitelezését* egy bizonyos időre, ha valamely pénzügyintézet elvállalja a kezességet. Több budapesti pénzügyintézet közös beadványt intézett nemrég a miniszterhez, melyben rendeleti uton annak kimondását kérték, hogy amennyiben egy adóhitelt élvező cég csődbe jutna, a kincstár maga indítsa meg a csődtömeg ellen az eljárást, a kezesekként szereplő pénzügyintézetek pedig csak arra legyenek kötelezhetők, hogy az esedékes adóösszeget biztosításul letétbe

helyezzék. Ezt a kérelmet teljesítette a miniszter s ezentul a pénzügyintézeteknek csak azokat az összegeket kell megfizetniök, amelyekre a csődtömeg nem nyújt fedezetet. Minthogy ez a rendelkezés lényegesen csökkenti a bankok kockázatát, képesek lesznek a jótállást olcsóbb, tehát a kisebb kereskedőknek is lehetséges jutalékért elvállalni.

Az *Osztrák-magyar bank* új fiókjai *Besztercebányán, Szombathelyen, Kaposvárott és Ujvidéken* már legközelebb megkezdik működésüket. Ausztriában, *Aussigon, Marburgban és Pardubitzban* létesülnek az idén bankfiókok.

A *Budapesti kárpitó-, gombkötő-, paszományos- és paplanos iparszövetkezeti hitelszövetkezet* megalakult, mint az Országos központi hitelszövetkezet tagja, 59 taggal, kik 152 drb üzletrészt jegyeztek. Célja: tagjainak anyagi helyzetét javítani azáltal, hogy őket takarékoságra és pontosságra buzdítja, vállalkozásaikban segíti s hiteligenyüket kielégíti. Egy üzletrész értéke 50 korona. *Igazgatók*: Kozilek János, Krószl János, Müller József, Csermák Károly, Roth Jakab. *Felügyelőbizottság*: Radó Gyula, Rotta Nándor, Kelemeczy István, Knyaskó György.

Hétfalusi takarékpénztár rt. (Csernátfalú) cég alatt új pénzügyintézet jegyeztetett be a brassói törvényszék cégjegyzékébe. Alaptőkéje 100,000 K. (1000 drb 100 koronás részvény). *Igazgatók*: Kiss Árpád csernátfalusi, Poka Rezső dr., Lukács Károly, Fekete József hosszufalusi, Antal Bacsó Mihály tardosi és Kaufmann Dániel csernátfalusi lakosok. Az új takarékpénztár a *Négyfalusi népbank m. sz.-ből* alakult s átvette ennek összes aktívait és passzívait.

A *Kőhalmi takarékpénztár rt.* cége bejegyeztetett az erzsébetvárosi törvényszéknél. Alaptőkéje 12,000 K. (120 drb 100 koronás részvény). *Igazgatóság*: Tobie János elnök, Játkóbi Dániel alelnök, Walther János pénztáros, Falk Mihály könyvelő, Simonis György, id. Christiáni Frigyes és Zerbes Frigyes.

Szerb takarékpénztár m. sz. alakult *Mehalan* (Temesmegyében). *Igazgatóság*: Pavlovits János, Gavrilovits András, Torgyanszky Vladimir, Konstantinovits Lázár, Czvetkovits Milán, Jevrics Szvetozár, Gyorgyevits Vibintie, Jovanovits Jóca, Maraz Jóca, Obradovszky Miklós és Pavlovits Toma, kik közül csak az első ötnek van cégjegyzési jogosultsága.

A *Tiszavidéki takarékpénztár (Csongrád)* üzemleiről szóló hírtünkben nem említettük, hogy az intézet székhelye Csongrádon van. Minthogy ez a körülmény félreértésre, nevezetesen a *szolnoki Tiszavidéki hitelintézet és takarékpénztár rt.-gal* való összetévesztésre adhatna okot, ezt a mulasztást pótoljuk.

A *Módosi takaré- és hitelegylet rt.* bukása dolgában most a helysinén folyik a bünfenyítő vizsgálat, mely megállapította, hogy az 50,000 koronányi alaptőke egészen elveszett, a váltótárcában pedig 100,000 K. értéktelen váltó van.

A *Csongrád megyei takarékpénztár rt. felsz. a. (Szentés)* ellen 170,000 K. kártérítés iránt keresetet adott be 35 csermői gazda a szegedi törvényszéknél. Igényüket arra alapítják, hogy az időközben felszámolás alá került takarékpénztár öt év előtt vizállásos területet adott el nekik parcellázva, azzal a kötelezettséggel, hogy megszállott időn belül lacsapolja, kiszáritja és művelhetővé teszi, ennek a kötelezettségének azonban nem tett eleget; minthogy felszámol, nem is tehet eleget ellenben a vételár hátralékát könyörtelenül behajtja a telepeseken, akik a tönk szélére jutottak. A telepesek ügyvédje *Kompolti Ábrahám* dr. szegedi ügyvéd.

A *kiscelli takarékpénztár rt.* hitelezőinek már kifizette a *Kemencsaljai mezőgazdasági hitelbank* a kényszerregyességileg megállapított 60%-os kvótát, tiznek kivételével, kik megtagadták a megkínált összeg felvételét s azért ezeknek a követeléseit bírói letétbe helyezték. A csőd megszüntetése dolgában már legközelebb határoz a szombathelyi törvényszék.

A *Kassai kereskedelmi bank rt.* június 25-én rendkívüli közgyűlést tart a *Kassai gazdasági és kereskedelmi bank rt.-gal* való egyesülés tárgyában.

Centralbank der deutschen Sparcassen (Prága) cég alatt az osztrák-német takarékpénztárak részére olyan központi jelzálogbank létesítésére kapott engedélyt az aussigi és karlsbadi polgármester, mint a milyen a Magyar takarékpénztárak központi jelzálogbankja. Alaptőkéjét 2,000,000 koronában állapították meg (5000 drb 400 koronás részvény), amelyet az aussigi, karlsbadi, leitmeritzi és reichenbergi takaré-

pénztárak képviselőiből álló előkészítő bizottság kizárólag osztrák-német takarékpénztárakkal fog jegyeztetni, amelyeknek megengedte a kormány, hogy alaptőkéjük 10%-át erre a célra fordíthassák. A bank üzletköre a következő: 1. Jelzálogos kölcsönöket átvállal a takarékpénztáraktól. 2. A megszerzett jelzálogos követelések alapján kamatozó, sorsolás után visszafizetendő zálogleveleket bocsát ki. 3. Kölcsönöket engedélyez tartományok, községek és egyéb közterhek kivetésére feljogosított testületek részére. 4. Ezen kölcsönök alapján kamatozó, sorsolás után törlesztendő bankkötvényeket bocsát ki. 5. Pupillaris, jelzálogilag fedezett kölcsönöket engedélyez uradalmaknak. 6. Ingatlanokat megvesz árverésen, a bank saját céljaira és kinnlevő követelése biztosítására. 7. Ingatlanok kezelését elvállalja. 8. Kölcsönöket és előlegeket engedélyez osztrák takarékpénztári letétekre és értékpapirokra. 9. Értékpapirokat vesz és elad saját számlára. 10. Értékpapirokat és értéktárgyakat elfogad őrizetre. 11. Váltókat leszámítol és visszleszámítol. 12. Takarékbetétek átruházását közvetíti egy takarékpénztárról a másikra. 13. Pénzeket átvesz folyószámlára, betétkönyvekre és pénztárjegyek ellenében, azzal a megszorítással, hogy az első betét 200 koronánál kevesebb nem lehet.

Ipar.

A Budapest-vidéki villamossági részvénytársaság megalakult május 18-án (V., Fűrdő-utca 10.). Székhelye Budapest. Célja a Magyar vasuti forgalmi rt.-nak Erzsébetfalva községgel, a község villamos erőátviteli áramszolgáltatása tárgyában 1898. július 28-án megkötött a község képviselő-testülete által 1898. aug. 19-én jóváhagyott; továbbá Soroksár község közönsége és a Magyar vasuti forgalmi rt. között villamos köz- és magánvilágítási és villamos erőátviteli áram szolgáltatása iránt kötött és jóváhagyott szerződésének átvitele; villamos telepek, vezetékek és egyéb berendezések; villamos közlekedési vállalatok létesítése, megszerzése, üzemeltetése, stb. *Alaptőke* 600,000 korona (3000 drb 200 koronás részvény). *Igazgatók:* Neményi Ambrus dr., Menczer Lajos, Urbán Adolf, Wolf Sándor, Molnár Antal és Szirmay Richárd. *Felügyelő-bizottság:* Hegedüs István, Balogh Arnold, Mándy Bertalan, Forray Gábor. Jegyzett: Deményi Ambrus dr. 100, Urbán Adolf 100, Szirmay Richárd dr. 100, Wolf Sándor 50, Mocsáry Rezső 50, Platz Ferenc 25, Krausz Gyula 25, Magyar vasuti forgalmi részvénytársaság 2550 drb részvény.

Magyar fémárugyár részvénytársaság cégü vállalatát alakul át a *Hubert Fülöp és társa* cég által 1887-ben alapított fémárugyár, mely kiválóan víz- és légszuszkezetéki cikkeket gyárt. A társaság részvénytőkéje 700,000 korona lesz (3500 drb 200 koronás részvény) s a Hubert-féle gyár-épületeket berendezéssel és két szabadalommal (fürdőkályha és búzelzáró készülék) 248,000 koronáért veszi át, melyből 98,000 K. készpénzben, 150,000 K. pedig részvényekben fog kifizetett. Alapítók: *Chandoir Gusztáv és társa* részvényi cég, *Boross Soma* gyáros, *Kilényi Béla*, az első magyar szállítási vállalat igazgatója, *Zsolnay Vilmos* gyáros, *Hódy Imre* Ferenc földbirtokos és *Scheller Miksa*, a Ganz-gyár rt. igazgatója. A részvényaláírás határideje június 30-ika.

Új rézszulfátgyár Magyarországon. Irányadó körökben — egy bécsi lap hire szerint — rézszulfátgyár alapításán fáradoznak és a kormány hajlandónak nyilatkozott, a vállalatot a legmesszebb menő támogatásban részesíteni. A rézszulfát az egyetlen kipróbált szer a peronoszpóra ellen és Magyarország évi szükséglete e cikkben 90,000 mm.-ra rug csupán a szőlőgazdaság révén, holott a rézszulfátot használják még festék- és kékfestőgyárakban, továbbá faimpregnálásra és elektrolitikus réz előállítására, úgy, hogy a belföldi szükséglet kerek 800 vagonra tehető, míg a belföldi termelés ma körülbelül 250 vagon, melyből 100 vaggont Romániába exportál a nagybocskói gyár. Az új gyár termelőképességét évi 300 vagonra tervezik. A hazai fogyasztópiac biztosítva volna számára, mert 4 aranyforintos

behozatali vám védi. A gyárat a Haege-féle szabadalom szerint rendezik be, melynek az az előnye, hogy a kész gyártmány már hat nappal a réznek kénssavval való egyesítése után szállítható. Az alaptőkét 700,000 koronában állapították meg melyből a Haege-féle szabadalom tulajdonosa 150,00 K. áru részvényt kap a szabadalomért. A rézszulfáton kívül kénssavat is fog a gyár előállítani. A bécsi lapnak az a hire azonban, hogy a termés érlékesítését a *Magyar Kereskedelmi* rt. venné át, alaptalan, legalább illetékes helyen mitsem tudnak róla.

Budapesti nagymészároság és huskiviteli rt. lesz a cége a lapunk előző számában jelzett társaságnak s mint az előttünk fekvő tervezetből kitetszik, első sorban a közvetítő kereskedelemnek a mészárosok marha-szükségletének fedezéséből való kizárását tűzte ki céljával. Ha ezt meg tudják csinálni, ám rajta! De hogy maguk sem bizakodnak benne valami nagyon, az kitetszik a tervezetnek ama passzusából, hogy «a társaság részvényesei nem volnának arra kötelezve, hogy husszükségletüket kizárólag a társaságtól szerezzék be, miután minden részvényesnek jogában fog állani, hogy mástól is vásárolhasson.» A társaságot 400,000 K. alaptőkével (2000 drb 200 koronás részvény) alapítják.

A Jordán Viktor-féle börgyár rt. tárgyalásokat folytat egy külföldi konzorciummal, mely hajlandó a gyárat megvenni, üzemét megnagyobbítani és a gyorscsesző-eljárás meghonosításával a börgyártás egy új ágát létesíteni, a melynek révén a gyár állami kedvezményekben is részesülne. A szükséges tőke 1¹/₂—2 millió koronát tesz.

A Szarazvámi kréta-, mész- és kőipar rt., melynek megalakulásáról a «Magyar Pénzügy» május 17-iki számában adtunk hírt, cégét bejegyeztette a budai törvényszéknél. *Alaptőkéje* 500,000 K. (2500 drb 200 koronás részvény), a Hassberg, Brecher és tsa cég szarazvámi kréta-, mész- és kőipartelepét pedig 673,701 korona készpénzért vette meg, úgy, hogy a hiányzó 173,701 koronát mint nyílt számlatartozást vezeti.

Új akkumulátorgyár Budapesten. Pollák-rendszerü akkumulátorgyár, *Elszász Rezső* cég alatt új akkumulátorgyár létesült Budapesten, mely összeköttetésben van a frankfurti Pollák-rendszerü akkumulátorgyár rtársasággal. Igazgatója: Treier Frigyes.

A Magyar keramiai gyár rt. június 11-én tartotta *Tolnay Lajos* elnöklete alatt rendes évi közgyűlést. Az *Arnstein* Henrik vezérigazgató által felolvasott jelentésből kiemeljük, hogy a keramit-ipart oly széles és egésszágos alpra sikerült fektetni, mely fokozódó emelkedést és jövedelmezőséget biztosít s hogy a vállalatnak nemcsak behajthatatlan, hanem kétes követelése sincsenek. A 362,129 K. bruttó-nyereségből 60,000 koronát az értékcsökkenési alpra fordítottak s az ezután fennmaradó 302,129 K. tiszta nyereség felosztására vonatkozólag pedig következőkép határozott a közgyűlés: 10,000 K. jut az általános tartalék-alpra, 40,699 K. az igazgatóság jutalékára, 240,000 K. részvényenkint 16 K. = 8% osztalék fizetésére (tavaly szintén 240,000 koronát fordítottak erre a célra 12% osztalékul a 2 millió K. alaptőke után), a megmaradó 11,430 K. pedig új számlára iródik. Az ezután megejtett választások eredménye a következő: Igazgatósági tagok: *Tolnay Lajos*, *Pösch Gyula*, *Neuschlosz Emil*, *Gombár Tivadar* dr., *Neuschlosz Marcel*, *Popper István*, *Arnstein Henrik*, *Popper Károly*, *Giczey Lajos*, *Rost Ottó*. Felügyelő-bizottsági tagok: *Kaltenecker Márton*, *Deutsch József*, *Preysz Gusztáv*, *Feleki Béla* dr. (új), *Pfeiffer Károly* (új).

A Rigler József Ede papírműgyár rt. az április 30-án lezárt 1899/1900. évi üzletszámban a 3664 frt nyereségát-hozattal együtt 77,466 frt tiszta nyereséget ért el (az előző üzletévben 78,079 frt), ami az 1.250,000 frt alaptőke 6²/₁₀-os kamatozásának felel meg, az üzlet jövedelmezősége tehát az elmúlt üzleti évben is normális határok között mozgott. A zárószámadásban nevezetesebb változás az adósok tételének 708,103 frtról 929,986 frtra történt szaporodása, mely körülmény arra készítette a társaságot, hogy az előző évnél 163,843

frttal több hitelt vegyen igénybe, úgy hogy 23,521 frttal több kamatot fizetett, mint tavaly, a mely különbözet egymaga is felülmúlja a két utolsó üzleti év tiszta nyereségében mutatkozó differenciát. A bruttó-bevételek 43,275 frttal emelkedtek, ebből a már említett 23,521 frtnyi kamatkiadási többleten kívül 25,141 frtot abszorbeált az üzleti költségek emelkedése. Az igazgatóság a június 21-ére egybehívott rendes közgyűlésnek az elmúlt üzleti évre 5 forint = 5% osztalék kifizetését ajánlja. A zárószámadás itt következők:

Mérlegszámla. 1900. évi április hó 30-án. *Vagyon:* Telek és gyár-épület 420,360, gyárfelszerelés és berendezés 450,053, készpénz 59,789, tárcaváltók 65,741, áru- és nyersanyagkészlet 340,931, számla-adósok 864,245 frt. *Teher:* részvénytőke 1.250,000, hitelezők 231,184, elfogadványok 473,353, tartalékalap 19,116, berendezési és felszerelési 1899. évi értékcsökkenési alap 120,000, berendezési és felszerelési 1900. évi értékcsökkenési alap 30,000, nyereségegyenleg 77,466 frt. Összesen 2.201,119 frt.

Nyereség- és veszteségszámla. Tartozik: általános költségek 168,610, kamatok 25,121, házbér 24,000, leírás 30,000, felügyelő-bizottság díja 1500, nyereség 1898/1899. évi maradvány 3664, 1899/1900. évi tiszta nyereség 73,802, *Követel:* nyereségáthozat 1898/1899. évről 3664, értéksített gyártmányokból 299,033, házbérjövdelem 24,000 frt. Összesen 326,697 frt.

Az Első magyar papiripar rt. most közzétett 1899. évi zárószámadását 1,5 millió frt alaptőke után 32,592 frt nyereségáthozattal együtt 112,642 frt tiszta nyereséggel zárta (tavaly 1,4 millió frt alaptőke után 31,934 frt áthozattal 116,473 frt), ami az alaptőke 7,51%-os kamatozásának felel meg (tavaly 8,32%), a vállalat jövedelmezősége tehát a lefolyt üzleti évben is a rendes határok között mozgott. A vállalat saját tőkéje az elmúlt üzleti év alatt 142,781 frttal volt nagyobb, mint az előző évben, ellenben csak 21,114 frttal több idegen tőkét vett igénybe. A vagyontételek között a gyár-épületek, gépek és ingatlan 50,108 frttal, az adósok számlája pedig 114,423 frttal nagyobb összegben szerepel. A zárószámadás a következő:

Mérleg 1899. december 31-én. *Vagyon:* gyárépületek, gépek, ingatlan 1.507,063, pénztár 15,358, óvadék 11,062, biztosítási számla 8062, értékpapír 23,100, adósok 397,243, váltó 7964, különféle készletek 406,952, lőtartás 4235 frt. — *Teher:* részvénytőke 1.500,000, tartalék-alaptőke 17,691, értékcsökkenés 329,233, munkás betegsegélyző pénztár 5572, tartalékalap alkalmazottak segélyezésére 3442, osztalék számla 40, hitelezők 294,498, elfogadványok 118,020, nyereség 112,642 frt. Összesen 2.381,138 frt.

Nyereség- és veszteségszámla. Tartozik: központi költségek 31,672, kamat 29,057, adó 10,058, értékcsökkenések 38,503, nyereség áthozat 1898-ról 32,592, nyereség egyenleg 1899. évre 80,050 frt. — *Követel:* nyereség áthozat 1898. évről 32,592, papír számlától 89,671, pelsőci cellulozé és papirgyártól 96,838, nagy-szlabosi faanyag gyártól 2832 frt. Összesen 221,933 frt.

A Concordia vegyészeti ipar rt. az 1899. évre 239,332 frt veszteséget vitt át, az 1900. évre pedig a most közzétett mérleg szerint 253,602 frt veszteséget irt elő, tehát az elmúlt esztendőben újabb 14,270 frt veszteséget szenvedett. Az alaptőke tudvalevőleg 500,000 frt, így tehát már több mint a fele teljesen elveszett. A zárószámadás a következő:

Mérlegszámla 1899. december 31-én. *Tartozik:* gépek 116,400, telek és épületek 151,626, veszteség 253,602, váltó 953 frt. — *Követel:* részvénytőke 500,000, hitelezők 22,581 frt. Összesen 522,581 frt.

Veszteség- és nyereségszámla 1899. december 31-én. *Tartozik:* veszteségáthozat 1898. évről 239,332, értékcsökkenési leírások 8289, költségek 5980 frt. — *Követel:* veszteségátvitel az 1900. évre 253,602 frt. Összesen 253,602 frt.

A Részvénytársaság kőolaj kutatására a március 31-én lezárt 1899/1900. évi üzletszakában is veszteséggel dolgozott. Vesztesége 15,570 korona. Mérlegszámlája a következők:

Vagyon: felső-komorniki bányatelep 8897, I. sz. akna Felső-Komornikon 16,344, felszerelések 51,638, felső-komorniki anyagok 7033, irodaberendezések 800, zárt kutatómunkák 6000, pénztárkészlet (Felső-Komornikon) 90, adósok 301,470, átmeneti tételek 2842, veszteség 15,570 K. — *Teher:* részvénytőke 400,000, tartalékalap 5871, értékcsökkenési tartalékalap 178, hitelezők 4635 K. Összesen 410,684 K.

A Lipótvárosi Casinó-épület rt. 1899. évi mérlege a következők: *Vagyon:* házszámla 723,253, kaszinó berendezés 40,000, pénztárteknél 11,350, adósok 3200, átmeneti tételek 1822 frt. — *Teher:* részvény-

tőke 300,000 tartalékalap 12,040, jelzálog-kölcsön 391,397, elsőbbségi kötvények 67,900, kisorsolt elsőbbségi kötvények 600, be nem váltott elsőbbségi kamatszervény 522, fel nem vett osztalék 746, hitelezők 1195, átmeneti tételek 2321, *nyereség* 2903 frt. Összesen 779,624 frt.

Az Első pesti spódium- és enyvgyár rt. június 10-én tartotta rendes évi közgyűlését, mely a rendelkezésére álló 34,144 frt felosztása dolgában akkép határozott, hogy 27,000 frtot részvényenként 9 frt = 9%-os osztalék fizetésére fordít (1898/99-re 7 frt = 7%), 2000 frt jut a munkások segítő-alapjának, 5144 frtot pedig új számlára írnak.

A Hungária orsz. magyar vajkiviteli rt. 120,000 korona tőkével vajgyárat létesít *Dombóvárott*, mely a szomszéd környék tejtermelő szövetkezetektől fogja a szükséges anyagot beszerezni.

A Püspökladányi nagyüzem rt. cége bejegyeztetett a debreceni tvszéknél. Alaptőkéje 80,000 K. (4000 drb 20 koronás részvény). Igazgatóság: Venczely Mihály, Kiss Ferenc, Balogh Sándor, Nagy József, Szuromi István, Papp Sándor, Kéri Lajos, Rác Lajos, Kéri Sándor, Tóth Gábor, Fábián Károly és Péntek Sándor.

A kaposvári villamos telepet, mint annak idején megirtuk, megvette a *Magyar villamossági rt.* 165,000 frtért a *Siemens & Halske* cégtől, miután a város nem volt hajlandó a telepet becslesí árban magához váltani. Időközben azonban meggondolták a dolgot Kaposvár gazdái és most nem akarják elismerni az adás-vételi szerződést, hanem elővételi jogokra hivatkozva követelik, hogy a *Siemens & Halske* cég nekik adja el a telepet. Minthogy azonban a *Magyar villamossági rt.* nem akar visszalépni a szerződéstől, a *Siemens & Halske* cég pedig most már nem ismeri el a város elővételi jogát, pörre kerül a dolog.

A Győri vagon- és gépgyár rt. felügyelő-bizottsága elnökké *Orley Kálmánt*, alelnökké *Deaky Zsigmond* drt, jegyzővé *Rappoch Frigyes* drt választotta.

A Balassa-gyarmati könyvnyomda rt. ellen a héten elrendelték a csődöt. Csődbiztos *Köröm László* tvszéki bíró, tömeggondnok *Bende Gyula* balassa-gyarmati ügyvéd. A nyomda üzemét nem szüntették be.

Actiengesellschaft Röhrenwalzwerk Schönbrunn (Bécs) céggel részvénytársaság alakítására kapott engedélyt a *Huldschinsky-féle vasgyár*, a *Donnersmark-kohó* és az *Oberschlesische Eisenindustrie-Gesellschaft*. A schönbrunni csőhengergyár a *Hernádújlgyi magyar vasipar rt.-é* volt, de a Rimamurányi által való megvétele után elválasztotta tőle és most külön részvénytársasággá alakult át.

A Westböhmischer Bergbauverein felemeli 10 millió koronányi alaptőkéjét 15 millió koronára 25,000 drb teljesen befizetendő 200 koronás részvény kibocsátásával.

Az Erste Brüner Maschinenfabriks-Gesellschaft a tavalyi 14%-os osztalék helyett az idén 15%-ot fog fizetni.

Közlekedés.

Angol vállalkozók Magyarországon. Egy angol pénzcsoport két képviselője a múlt héten személyesen tárgyalt a kereskedelmi miniszterrel két nagyszabású vállalat létesítése dolgában. Az egyik vállalat egy *új magyar tengerhajózási társaság* volna, mely nem annyira a tengerentuli szállításra, mint inkább a Balkán-államokkal való forgalomra helyezné működése súlypontját. Ezzel kapcsolatban létesítettnek egy *új kivitel- és behozatali társaság*. A vállalatok létrejötte a kormány által adandó kedvezmények mértékétől függ s minthogy a kereskedelmi miniszter előzékenységet tanúsított az eszme-iránt már a szóbeli tárgyalás során is, valószínű, hogy az angol pénzcsoport legközelebb konkrét ajánlatokkal fog előállni.

A Déli vaspálya-társaságról bejárta az összes németországi és osztrák lapokat az a hír, hogy a német részvényesek bizottsága javaslatba hozta, hogy minden részvényre 100 frank ráfizetessék. Ez a hír arra vezethető vissza, hogy illetékes helyről az újjászervezés dolgában egy tervezetet terjesztettek a német bizottság elé, mely áldozatot kíván valamennyi a déli vasutnál érdekelt tényezőtől, nevezetesen a kormánytól, a kötvénytulajdonosoktól és a részvényesektől, ez utóbiaktól mindenesre abban az alakban, hogy minden részvényre fizessenek be még 100 frankot. Ezt a tervezetet azonban a német bizottság még nem vette be programjába, mert még gondos jogi és pénzügyi megvitatás tárgyát kell, hogy képezze.

Az eszék-gyakovár-urpoljei vasut dolgában, mely tudvaleg egy része a Magyar általános hitelbank által tervezett budapest-szerajevói vonalnak, melynek engedélyezéséhez a legutóbbi közös miniszteri értekezleten az osztrák miniszterek nem járultak hozzá, a héten volt a kereskedelmi minisztériumban az engedélyezési tárgyalás s az engedélyt meg is kapta a bank. A vasut elsőrangú vonat jellegével épül s még az idén hozzáfognak az építéséhez. Az ugyancsak a budapest-szerajevói vonal egyik részét képező rétszilás-szegzárdi vonalat, honnan a szerajevói vasut a báttaszéki vonal útján fog folytatódni, átépítik még az idén elsőrangú vonallá, a szegzárdi állomást pedig kibővítik és vízállomással látják el.

A Kassa-oderbergi vasut 1879-ben kibocsátott részvényeinek szelvényívén, az utolsó szelvény július 1-én esedékes s ezért a szelvény beváltásával együtt a szelvényívén levő szelvényutalvány alapján ezen részvényekhez egyuttal 42 félévi kamatszélvényt és egy új szelvényutalványt tartalmazó új szelvényívét fog kiadni. Az új szelvények elseje 1901. január 1-én, utolsója 1921. július 1-én jár le.

A Ferenc-csatorna rt. június 6-án tartotta rendes évi közgyűlést, mely a 171,770 K. tiszta jövedelemből a kötvénybirtokosok javára 1% kifizetést határozta el. Az üzleti jelentésből kiemeljük, hogy a hajózási bevételek 83,211 koronával multák felül a tavalyiakat s hogy az ó-becsei zsilip és a zombori zárómű elkészültek. Elnökké ismét Turr Istvánt választották meg.

A torontáli h. é. vasutak rt. most teszi közzé az 1899. évi zárószámadást, mely elég szomorú színben tünteti fel a vasut helyzetét. Tavalyi mérlegében még 6412 K. tiszta nyereséget mutat ki, az idei mérleg már 612,124 K. veszteséggel zárult; a társaság helyzete tehát egyetlen esztendő alatt 617,536 koronával rosszabbodott. A zárószámadás itt következők:

Mérlegszámla. Vagyon: Vasutépítés és beruházás 21.335,000, jármű-szaporítások 411,018, temesvár-módosi h. é. v. járműbeszerzés 254,000, óvadék, értékpapírok 454,300, gépgyári beruházások 198,826, anyagkészlet 374,011, gépgyári készlet 119,919, pénztár 90,964, adósok 2.122,509, átmeneti tételek 64,582, veszteség 622,124 korona. — Teher: törzsrészvénytőke 7.183,200, elsőbbségi részvénytőke 4.021,400, elsőbbségi kötvénytőke 9.839,800, elsőbbségi részvénytörlesztés 176,600, elsőbbségi kötvénytörlesztés 114,000 K., járműszaporítási hitel 346,018, járműszaporítási alap 65,000, temesvár-módosi h. é. vasut járműbeszerzési alap 254,000, óvadékok 454,300, tartalékalap 151,889, külön tartalék-alap 2548, nyugdíjintézet 143,924, hitelezők 3.020,886, átmeneti tételek 263,687, összesen 26.037,253 korona.

Nyereség- és veszteség-számla. Tartozik: üzleti költség 1.486,616, díjvisszatérítések 706,149, járműszaporítási törlesztések 26,000 korona. — Követel: szállítási bevételek 1.403,411, különféle bevételek 203,230, veszteség 612,124 K. Összesen 2.218,765 korona.

A «Photogen» forgalmi rt. az április 30-án lezart 1899—1900. évi üzletszámban 208,417 korona tiszta nyereséget ért el, úgy, hogy 11,567 K. nyereségáhozattal együtt 219,984 K. áll a június 28-ára egybehívott negyedik rendes közgyűlés rendelkezésére. A jövedelem a normálisnál jóval nagyobb, mert a 900,000 K. alaptőkének 23-16% os kamatozását képviseli. A mérlegszámla adatait következőkben ismertetjük:

Vagyon: hajóüzem 911,289, tartány kocsiüzem 776,278, adósok 162,158 K. Teher: részvénytőke 900,000, tartalékalap 242,824, biztosítási tartalékalap 82,730, értékesítkenési tartalékalap 367,594, hitelezők 36,593, üzleti nyereség 219,984 K. Összesen 1.849,725 K.

A Dunántúli h. é. vasut rt. 1899. zárószámadásában 12.548,400 frt alap- és 197,966 frt tartaléktőke mellett 452,118 (előző évben 443,146) frt tiszta nyereséget mutat ki.

A Kaposvár-fonyódi h. é. vasut rt. 1899-ben 628,700 frt törzs- és 1.536,900 frt elsőbbségi részvénytőkével és 20,272 frt tartalékalappal 31,672 (előző évben 27,380) frt tiszta nyereséget ért el.

A Hegyes-feketehegy-palánkai h. é. vasut rt. 2.296,100 frt alap- és 61,184 frt tartaléktőke mellett 17,097 (előző évben 23,079) frt tiszta nyereséget mutat ki az 1899. évi zárószámadásban.

A Mátra-kőrösvideki egyesült h. é. vasutak rt. 1899. évi zárószámadása szerint az elmúlt évben 11.148,800 frt alap- és 576,924 frt tartaléktőkével működve, 142,634 (előző évben 145,725) frt tiszta nyereséget ért el. Közgyűlését június 23-án tartja.

A Szeged-karlovai h. é. vasut rt. 2.366,600 frt alap- és 32,802 frt tartaléktőke mellett 23,854 frt (tavaly 33,641) tiszta nyereséget mutat ki 1899. évi zárószámadásában. Közgyűlését június 22-én tartja.

A Nagybéllic-privigyei h. é. vasut rt. alaptőkéje 1.400,800 frt tartalékalapja 16,351 frt, tiszta nyeresége 26,213 (előző évben 24,396) frt az 1899. évi zárószámadás szerint.

A Magyar-délkeleti h. é. vasut rt. 1899. évi zárószámadásában 2.558,500 frt törzs- és 6.326,500 frt elsőbbségi részvénytőkével, 46,270 frt tartalékalapot és 186,931 (előző évben 47,845) frt tiszta nyereséget mutat ki.

A Szombathely-pinkafői h. é. vasut rt. 1.317,020 frt alap- és 87,877 frt tartaléktőke mellett 78,848 frt tiszta nyereséget mutat ki az 1899. évre (előző évre 75,614 frtot).

A Nógrádmegyei h. é. vasut rt. 4.532,300 frt tőke mellett 104,145 frt tiszta nyereséget ért el 1899-ben.

A Brassó-háromszéki h. é. vasut rt. 4.008,800 frt tőkével 152,935 frt tiszta nyereséget ért el 1899-ben.

A Győr-veszprém-dombovári h. é. vasut rt. 9.915,800 frt tőke mellett 170,690 frt tiszta nyereséget mutatott ki 1899-re.

Az Ungvályi h. é. vasut rt. 1899. évi tiszta nyeresége 5.044,000 frt tőke mellett 187,175 frtot tesz.

A Szilágysági h. é. vasut rt. tőkéje 2.951,200 frt, tiszta nyeresége 1899-re 93,145 frt.

A Pápa-csornai h. é. vasut rt. 1.443,980 frt tőkével 18,053 frt tiszta nyereséget ért el 1899-ben.

A Fehér-tolnamegyei h. é. vasut rt.-nak 10.806,800 K. tőkéje 99,406 K. tiszta nyereséget hozott 1899-ben.

A Temesvár-módosi h. é. vasut rt. 1899. évi mérlegében 1.312,600 korona törzs- s 3.247,000 K. elsőbbségi részvénytőke és 52,139 K. tartalékalap mellett 165,207 K. üzleti fölösleget mutat ki (tavaly 99,051 korona).

A Magyar északnyugati h. é. vasut rt. 1899. évi mérlegében 11.999,000 K. alap- és 474,131 K. tartaléktőke mellett 122,499 K. tiszta nyereséget mutat ki (tavaly 156,988 K.).

A Sopron-pozsonyi h. é. vasut rt. 1899. évi mérlegében 6.740,600 K. részvény- és 55,553 K. tartaléktőke mellett 160,571 K. tiszta nyereséget mutat ki (tavaly 143,392 K.).

A Szentlőrinc-szlatina-nasici h. é. vasut rt. 1899. évi mérlegében 1.407,000 frt törzs- s 3.449,100 frt elsőbbségi részvénytőke és 32,569 frt tartalékalap mellett 115,830 frt üzleti felesleget mutat ki (tavaly 107,448 frt).

A Szlavoniai h. é. vasut rt. 6.640,000 frt alap- és 52,901 frt tartaléktőkével 1899-ben 149,077 frt tiszta nyereséget ért el (tavaly 174,294 frt).

A Nagykároly-somkúti h. é. rt. 1899. évi mérlegében 1.375,400 K. törzs- s 3.407,000 K. elsőbbségi részvénytőke és 51,500 K. tartaléktőke mellett 90,543 K. tiszta nyereséget mutat ki (tavaly 43,008 K.).

A Gyulafehérvár-zalatnai h. é. vasut rt. alaptőkéje 1.822,000 frt, tartalékalapja 38,087 frt, 1890. évi tiszta nyeresége 41,023 frt (tavaly 40,105 frt).

A Murányvolgyi h. é. vasut rt. 1899. évi mérlegében 1.873,800 frt alap- és 50,726 frt tartaléktőke mellett 60,404 frt tiszta nyereséget mutat ki (tavaly 67,577 frt).

A Varasd-goluboveci h. é. vasut rt. 1899. évi mérlegében 636,000 frt törzs- és 954,000 frt elsőbbségi részvénytőke mellett 12,253 frt tiszta nyereséget mutat ki (az előző évben 25,899 frtot).

A Gölnicvölgyi vasut rt. 4.400,000 K. alap és 190,517 K. tartaléktőke mellett 1899. évi mérlegében 241,304 K. tiszta nyereséget mutat ki (tavaly 185,884 K.).

A Temesvár-lippa-radnai h. é. rt. 2.993,000 frt alap- és 40,074 frt tartaléktőkével az 1899. évben 30,261 frt tiszta nyereséget ért el (tavaly 49,525 frt).

A Garamberzence-lévai h. é. vasut rt. 1899. évi mérlegében 3.577,000 frt alap- és 78,655 frt tartaléktőke mellett 47,873 frt tiszta nyereséget mutat ki (tavaly 42,555 frt).

A Tisza-polgár-nyiregyházai h. é. vasut rt. 1899. évi mérlegében 3.809,200 K. alap- és 53,608 K. tartaléktőke mellett 30,006 K. tiszta nyereséget mutat ki (tavaly 30,095 K.).

A Komló-bakóca-felsőmindszenti h. é. vasut rt. 616,000 K. törzs- és 1,462,000 K. elsőbbségi részvénytőke és 30,443 K. tartaléktőke mellett az 1899. évben összesen 7994 K. tiszta nyereséget ért el (tavaly 12,552 K.).

A Baja-zombor-ujvidéki h. é. vasut rt. 1,449,000 frt törzs- és 3,524,400 frt elsőbbségi részvénytőke és 48,335 frt tartalékalap mellett az 1899. évi mérlegben 6164 frt nyereségáthozattal együtt 120,063 frt tiszta nyereséget mutat ki (tavaly 121,003 frt.).

A Körmen-d-zalalövő-örög-muraszombati h. é. vasut ügyében június 5-én tartották meg az érdekeltségi tárgyalásokat Muraszombatban, Óri-Szentpéteren és Körmenen. A törzsrészvények elhelyezése nagyrészt biztosítva van.

A Holics-gődingi h. é. vasut rt. az 1899. évre minden 200 frtos elsőbbségi részvény után 13 K. = 3.25% osztalékot fizet.

A Szegedi közuti vaspálya rt. megkapta az előmunkálati engedélyt a lóvasutnak villamossá való átalakítására. Az átalakítás földalatti vezetéssel kilométerenként 174,000 koronába kerülne, földfeletti vezetéssel pedig csak 50,000 koronába.

Statisztikai árunyilatkozatok. A kereskedelmi miniszter elrendelte, hogy a statisztikai árunyilatkozatok ezentúl a postai értékcikkekkel áruól intézetekben is kaphatók legyenek.

A Duna-Tisza csatorna tervéhez a minisztérium adatokat gyűjtet most a csatorna forgalmi körébe eső vidék termelésének mennyiségéről és milyenségéről az utolsó három év alatt, hogy ez adatok alapján megállapíthassa — persze csak hozzávetőlegesen — a csatorna várható forgalmát. Az adatgyűjtésben az érdekelt vidéki hatóságok is segédkeznek a kormányynak.

Az áruforgalom gyorsítása az osztrák vasutakon. Az osztrák vasutak főfelügyelősége rendeletben utasította az összes osztrák magánvasutakat és az osztrák államvasutak valamennyi igazgatóságát, hogy az áruforgalmat a *Kaiser Ferdinand Nordbahn*-nál tavaly mályus 1-je óta életben levő és kipróbált alapelvek szerint szabályozzák. Ez a vasut szétválasztotta ugyanis a tehervonat-közlekedésben a távolsági forgalmat a szomszédos forgalomtól és ezzel egyidejűleg kezelő-vonatokat rendszeresített, úgy, ahogy azt az áruforgalom lebonyolítására már hosszabb ideje ajánlották a szaklapok. A Nordbahn jelentése szerint az új rendszer kedvezően vált be, mert bár azóta a személyzet kevésbé van igénybe véve, a vonatforgalom sokkal rendesebb és pontosabb lesz s a biztonság is nagyobb, továbbá nagy haszna az új rendszernek a mozdonyok és kocsi nagyobb forgalma, az áruk jelentékeny további-tása, a szállítási határidőnek s az ezáltal okozott költségeknek csökkentése és a kocsitrakodások kevesbedése. Célszerűnek tartanók, hogy a magyar vasutak is honosítsák meg — ha egyelőre csak próbaképpen is — ezt a rendszert, amelynek nagy előnyeire a hazai kereskedelemnek is nagy szüksége volna.

Előmunkálati engedélyt nyert: a *Pancsova-petrovoszellői h. é. vasut rt. Pancsova-Temespart* állomásától Hertelendfalva, Starcsova, Homolic-Sándoregyháza, Bresztovác és Plosic irányában a Versec-kubini h. é. vasut *Kubin* állomásáig vezetendő szabványos nyomtávu, gőzmozdonyu h. é. vasutra (meghosszabbítás); — *Gerubel* Jenő oravicabányai földbirtokos és *Gregersen G. és fiai* cég az államvasutak *Oravica* állomásából kizárólag *Krostryán, Greovác, Mercsina, Veradia, Kakova Komoristye, és Lacunás* érintésével a magy. délkeleti h. é. vasut *Nagy-Zsám* állomásáig, vagy esetleg *Markovce* és *Kudric* irányában ugyanezen vasut *Nagy-Szreditye* állomásáig vezetendő gőzmozdonyu h. é. vasutra (meghosszabbítás); — a *Boldavölgyi h. é. vasut rt. Szalonna* állomásától *Mar-tonyi* érintésével az ezen község mellett levő *vasércbányákig* vezetendő szabványos nyomtávu, gőzmozdonyu h. é. vasutvonatra (meghosszabbítás); — *Betegh* Ferenc gyéres-szentkirályi földbirtokos az államvasutak *Torda* állomásától *Borév, Vidály, Ujfalu, Alsó- és Felső-Szolcsva, Brezest, Szártós, Offenbánya és Bisztra* érintésével *Topánfalvaig*, esetleg *Kis-Ponor, Vidra, Toplitia, Ribicsóra és Ribica* érintésével *Brádig* vezetendő szabványos nyomtávu, gőzmozdonyu h. é. vasutvonatra (meghosszabbítás); — *Molnár* József rimaszombati földbirtokos az államvasutak *Ajnácskő* állomásától *Almágy, Alsó- és Felső-Utas* puszták, *Zabar, Istenmező, Pétervásár és Bakta* községek irányában az államvasutak *Eger* állomásáig, továbbá az államvasutak *Feled* állomásától *Simonyi, Gesztele és Jeszte* irányában *Péterfalvaig*, esetleg *Zaborig* vezetendő gőzmozdonyu h. é. vasutvonatra (meghosszabbítás); — *Horovitz* Sámuel kolozsvári építési vállalkozó az államvasutak *Besztercebánya* állomásától *Zábora-irtványtelep, Eled, Jakabfalva és Olmányfalva* irányában *Hermándig* vezetendő rendes nyomtávu, esetleg keskenyvágányu, gőzmozdonyu, vagy villamos üzemű h. é. vasutvonatra (meghosszabbítás).

Kereskedelem.

Kis- és középkereskedő társulatok országos szövetsége. A budapesti kis- és középkereskedők társulata a múlt évben megtartott országos értekezlettől megbízást nyert a kis- és középkereskedő társulatok országos szövetségének létesítésére. E célból a társulat kidolgozta a *szövetség alapszabálytervezetelét*, mely szerint a szövetség célja a kis- és középkereskedők, nevezetesen a fűszer- és vegyeskereskedők, valamint a szatócsok közös érdekeinek képviselésében áll. A szövetség székhelye *Budapest*; tagja lehet minden kereskedelmi egye-sület, melyek évi tagdíj fejében 10, 20, illetve 30 koronát fizetnek tagjaiknak számarányához képest s 1—5 taggal képviseltetik magukat a szövetség nagygyűlésén. A szövetség szervei lesznek a nagygyűlés, mely évenként egyszer tartatik és a végrehajtó-bizottság, mely Budapesten székel, 30—50 tagból áll s a tagok sorából választandó. Az alapszabálytervezet egy f. évi július, vagy augusztus havában megtartandó alakuló gyűlés által fog tárgyalatni.

A házaló tótok ellen. A bács megyei kereskedők mozgalmat indítottak, hogy a kormány szüntesse meg azokat a visszasságokat, melyek a tót házalók rég elavult jogjaiból létes magyarázatok folytán keletkeztek. E tárgyban végrehajtó-bizottságot választottak, mely június 14-én Szabadkán ülést tart és memorandumot küld az ügyben a szegedi kereskedelmi és iparkamarának, a kereskedelmi csarnoknak és a kereskedelmi miniszternek. Célszerű volna, ha a mozgalom országos jelleget öltene.

A vásárpénztár elleni tilalmat Szerbia feloldotta. A szerb kormány értesítette a budapesti vásárpénztár vezetését, hogy az intézet ellen fennállott ama rendelet, mely szerint ott ügyleteket nem köthet, hatályon kívül helyeztetett. Egyben azt is közölte a vásárpénztárral, hogy Szerbiában az állatkereskedelmre nézve új rend lépett életbe. Az új rend többféle változást tartalmaz, melyek hivatva vannak arra, hogy az állatkereskedelmek dolgai teljesen tisztázva legyenek. Az előleg-adónak, akár szerb, akár budapesti bizományos, tilos ama járlatleveleket, melyekre a szerb kereskedőknek előlegot adott, a saját nevére kiállítatni. A járlatlevél minden esetben a tényleges vevő nevére irandó át, máskülönben az állatokat visszatartják, mint az már a héten is megtörtént egy bizományos két vagon állatjával. Vásárlás mindenkinek jogában áll, de csak a saját nevére vásárolhat a vevő. Más nevével felhasználni tilos. A szerb kormány a rendelkezésekkel egyidejűleg azt is megengedte a vásárpénztárnak, hogy a vásárpénztár a saját nevére vásárolhasson. A vásárpénztár azonban bejelentette, hogy ebbeli jogával nem él s nincs is szándéka a saját pénzén vett állatokat áruba bocsájtani, mert ezt a fővárossal kötött szerződése nem engedi meg s mert semmiféle külön kedvezményeket nem akar igénybe venni. A vásárugyek rendezése céljából azt is elrendelte a közgazdasági miniszter, hogy államtitkárja minden nevezetes vásárt meglátogasson, hogy ott a rendeletek betartásáról meggyőződést szerezzen.

Tehénkereskedők mozgalma. A budapesti téhenkereskedők legközelebb küldöttségileg fogják felkérni a földművelésügyi minisztert, hogy az ellenük hozott rendeletet, mely nem csak a kereskedőket, de a gazdákat is károsítja, helyezze hatályon kívül.

A fogyasztási szövetkezetek ellen. A soproni kereskedelmi és iparkamara június 7-én tartott ülésében elhatározta, hogy adatokat gyűjtet a fogyasztási szövetkezetek visszaéléseiről és egy még közelebről meg nem állapított időre értekezletet fog egybehívni azon teendők megbeszélésére, amelyek szükségesek, hogy megmentessék a vidéki közvetítő kereskedelem a fogyasztási szövetkezetek részéről fenyegető pusztulástól.

Az olasz bor behozatalának megnehezítését, vagy teljes meggát-lását kéri Nagyvárad város közönsége a kormánytól és kérelmének támogatására köriratban hívta fel az ország valamennyi törvényhatósá-gát.

A magyar kereskedelmi muzeum párisi kirendeltsége. A párisi kiállítás tartama alatt egy kirendeltsége működik a magyar kereskedelmi muzeumnak Párisban (Rue de l'Université 195), mely a páris magyar kiállítók részére megrendeléseket közvetít és azon lesz, hogy a kiállított tárgyakat a kiállítás berekesztése után értékesítse.

Lehet-e állami iskola tanára fogyasztási szövetkezet igazgatója? Csongrádon nemrég fogyasztási szövetkezetet alakítottak az állami

tisztviselők, köztük az odavaló állami iskola tanárai is. A csongrádi kereskedők, akiket ez a szövetség nagyon megkárosított, inkompatibilitási feljelentést tettek a szövetség élén mint pénztáros és titkár működő két tanár ellen a közoktatásügyi miniszternél, aki a szegedi tanfelügyelőtől kért véleményt. A tanfelügyelő a tanárok pártjára helyezkedett s nem talált a dologban inkompatibilitást. A miniszter még nem döntött.

Biztosítás.

A Hazai általános biztosító rt. most teszi közzé az 1899. évről zárószámát, mely a tavalyi 605,900 frt veszteséggel szemben 21,874 frt üzleti felesleget tüntet fel; a javulás tehát egyetlen év alatt 627,774 frtra rug, ami amellel bizonyít, hogy az intézet reorganizációja és szanalása rohamosan halad előre, ami természetesen csekély vigasztalás a régi részvényeseknek, kiknek részvényeit érvénytelenítették. Az egész üzlet egyébként nagy megszoritásokon ment át, ami kitetszik abból, hogy az összes kárfizetések csak 253,023 koronát tettek, holott tavaly csak a tüzbiztosításban 1.693,163 forint, a jégbiztosításban pedig 632,888 frt volt az összes kiadás. A zárószám adatai a következők:

Mérlegszámla. Vagyon: pénzkészlet 4488, postatakarékpénztári követelés 3598, értékpapírok 737,185, kamatozó követelések 300,750, váltók 3734, társaságok tartozási egyenlegei a követelések levonásával 79,925, kintlevőségek képviselőknél 305,953, különféle tartozások átmeneti számlán 100,485, értékpapír-letétek, mint óvadékok 36,000, alapítási és szervezési költségek 73,301 K. — **Teher:** kibocsátott elsőbbségi részvények 1.000,000, fel nem vett osztalékok 3950, tüzbiztosítási díjtartalék a viszontbiztosítók díjtartalékával és minden megterhelés nélkül 370,455, jégbiztosítási díjtartalék 26,044, függőben levő károk: a) tüzbiztosítási ágazatban 100,178, b) jégbiztosítási ágazatban 19,065, c) baleset biztosítási ágazatban 45,980, óvadékok 36,000, felesleg 43,748 K. Összesen 1.645,419 K.

Nyereség- és veszteségszámla. Kiadás: kártérítmények (felvételi költségekkel) együtt: a) tüzbiztosítási ágazatban 679,815, levonva a viszontbizt. károk és felv. költségek 496,409, b) jégbiztosítási ágazatban 193,801, levonva viszontbiztosított károk 124,184, összeg 253,023; függő károk tartaléka: a) tüzbiztosítási ágazatban 100,178, levonva viszontbiztosított károk tartaléka 80,142, marad 20,036, b) jégbiztosítási ágazatban 19,065, c) balesetbiztosítási károk tartaléka 45,980, összeg 85,080, díjtartalékok a) tüzbiztosítási ágazatban 370,455, b) jégbiztosítási ágazatban 19,054, összes 389,509; üzleti költségek: a) tüzbiztosítási jutalékok és a tüzbiztosított terhelő igazgatási költségek 420,009, b) jégbiztosított terhelő igazgatási költségek 33,178, c) jövedelmi adók 2091, d) bélyegilletékek 16,525, e) igazgatási és felügyelő-bizottsági járulékok 9000, f) szerzési költségek 14,304, g) postaköltségek 27,076, összesen 522,283, levonva a viszontb. bevételek 328,235, marad 194,048; leírások és egyéb kiadások: a) kétes követelések 171,096, b) érvénytelenített régi részvények 58,400, c) szervezési költségírás 84,033, összesen 313,529, levonva a régi részvénytökből leírások fedezésére szolgáló maradványát 188,200, marad 125,329, árfolyamvesztés értékpapírok után 8544, a folyó üzletvé feleslege 43,748 K. — **Bevétel:** múlt évi díjtartalék áthozatala: a) tüzbiztosítási ágazatban 227,543, b) jégbiztosítási ágazatban 19,054; múlt évi hátralékok: a) tüzbiztosítási ágazatban 153,308, b) jégbiztosítási ágazatban 67,076, a viszontbiztosítók folyó évi díjtartaléka 296,364, díjbevitel: (a) törlések levonásával a) tüzbiztosítási ágazatban 926,138, levonva a viszontb. díjak 740,910, marad 185,228, b) jégbiztosítási ágazatban 367,285, levonva a viszontb. díjak 312,192; bevételek: a) kötvény-illetékek 68,405, b) kamatbevételek 27,209, marad 55,093 K. Összesen 1.099,279 K.

Részvénytársulati ügyek.

Assicurazioni Generali. 1900. évi május hóban az életbiztosítási osztálynál 1141 ajánlat 8.444.234 korona 39 fill. biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 1003 kötvény 7.015.794 K. 23 fill. biztosítási összegre állított ki. Folyó év január elseje óta 5469 ajánlat 43.678.531 K. 59 fill. biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 4493 kötvény 36.262.352 K. 48 fill. biztosítási összegre állított ki. Az 1900. január elseje óta bejelentett károk összege 2.115.874 K. 40 fill.-re rug. Az életbiztosítási osztály kimutatott állománya 1899. december 31-én 74.325 kötvény után 483.973.169 K. 56 fill. tőkét és 527.422 K. 46 fill. járadékot tett ki, amire készpénzben 124.700.392 korona 59 fill. van tartalékba helyezve. Az 1899. évben az életbiztosítási osztály által kifizetett károk 6.759.797 K. 69 fillért tettek ki s az összes ágazatoknál a társulat alapítása óta (1831), az évenkénti kimutatások szerint fizetett károk 661.663.927 K. 90 fillért tesznek ki. A biztosítás minden pótdíj nélkül érvényben marad 30.000 K. erejéig, ha a biztosított népfelkelési kötelezettségénél fogva hivatott be.

Közgyűlési határidők.

(A társaság cége mellett levő időpont a közgyűlés időpontja, a zárójel között levő nap a részvények deponálási határidejét jelenti.)

- Jun. 21. Riegler József Ede, papírneműgyár rt., Bpest, VI., Rózsa-u. 55., d. e. 11 ó. (jun. 15.).
 23. Lipótvárosi kaszinó épület rt., Bpest, V., Nádor-u. 10., d. e. 12 ó. (jun. 15.).
 24. Pallas irodalmi és nyomdai rt., Bpest, V., Honvéd-u. 10., d. e. 11 ó. (jun. 16.).
 26. Murányvölgyi h. é. vasut rt., Bpest, V., Nádor-u. 20., d. u. 3 ó. (jun. 18.). — Zalathnai kénkovandó ipar rt., Bpest, V., Nádor-u. 4., d. e. 11 ó. (jun. 18.). — Temesvár-módsói h. é. vasut rt., Bpest, VII., Dohány-u. 3. (jun. 18.). — Szlavoniai h. é. vasut rt., Bpest, V., Béla-u. 1., d. e. 11 ó. (jun. 18.). — Gölnicvölgyi vasut rt., Bpest, V., Báthory-u. 24., d. u. 5 ó. (jun. 18.). — Garamberzence-lévai h. é. vasut rt., Bpest, V., Zoltán-u. 10., d. u. 5 ó. (jun. 18.). — Baja-zombor-újvidéki h. é. vasut rt., Bpest, V., Nádor-u. 14., d. u. 3 ó. (jun. 18.). — Magyar általános köszémbánya rt., Bpest, V., Erzsébet-tér 19., d. e. 11 ó. (jun. 18.).
 27. Varasd-goluboveci h. é. vasut rt., Bpest, VI., Vörösmarty-u. 48., d. u. 5 ó. (jun. 19.). — Első erdélyi aranybánya rt., Bécs, Herrengasse 10., d. e. 11 ó. (jun. 24.). — Gyulafehérvár-zalathnai h. é. vasut rt., Bpest, VI., Izabella-u. 70., d. e. 10 ó. (jun. 19.). — Nagykároly-somkúti h. é. vasut rt., Bpest, Vigadó-tér 3., d. u. 4 ó. (jun. 22.). — Szt.-lőrinc-szlatina-nasici h. é. vasut rt., Bpest, VII., Dohány-u. 3., d. u. 3 ó. (jun. 19.). — Temesvár-lipótvárosi h. é. vasut rt., Bpest, V., Zoltán-u. 10., d. e. 11 ó. (jun. 19.). — Bártfai gyógyfürdő rt., Bpest, VIII., Szentkirályi-u. 35., d. e. 11 ó. (jun. 22.). — Eperjes-bártfai h. é. vasut rt., Bpest, VIII., Szentkirályi-u. 35., d. e. 1/2 11 ó. (jun. 22.). — Selypi cukorgyár rt., Bpest, VI., Andrásy-ut 8., d. e. 9 ó.
 28. Concordia vegyészeti ipar rt., Bpest, VIII., Örömvölgy-u. 8., d. u. 3 ó. (jun. 27.). — Tiszapolgár-nyiregyházi h. é. vasut rt., Bpest, V., Zoltán-u. 10., d. e. 11 ó. (jun. 20.). — Részvénytársaság kőolaj kutatására, Bpest, V., Zrínyi-u. 4., d. e. 12 ó. (jun. 20.). — Zsolna-rajeci h. é. vasut rt., Bpest, VI., Dávid-u. 8., d. u. 4 ó. (jun. 20.). — Photogen forgalmi rt., Bpest, V., Zrínyi-u. 4., d. e. 11 3/4 ó. (jun. 20.).

Sorsjegyek, valuták és pénzmenek árfolyamai a budapesti főzsdén

	J u n i u s					
	7	8	9	11	12	13
Bazilika-sorsjegy	11.50	12.—	12.—	12.—	12.—	12.—
Ugyanaz, osztr. felülbély.	13.—	13.—	13.—	13.—	13.—	13.—
Ugyanaz, nyereményjegy	—	—	—	—	—	—
Bécsvár. nyer. kölcs. 1874	387.—	387.—	387.—	387.—	387.—	390.—
Budavárosi sorsjegy	130.—	130.—	128.—	128.—	128.—	128.—
Ugyanaz, osztr. felülbély.	133.—	133.—	131.—	131.—	131.—	131.—
»Jó sziv» egyes. sorsjegy	6.—	6.—	6.—	6.—	6.—	6.—
Ugyanaz, osztr. felülbély.	6.50	6.50	6.25	6.65	6.65	6.65
Magy. vörös-kereszt sorsj.	18.—	18.—	18.—	18.—	18.—	18.—
Ugyanaz, osztr. felülbély.	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—
Ugyanaz, nyereményjegy	—	—	—	—	—	—
Olasz vörös-kereszt sorsj.	22.—	22.—	22.—	22.—	21.50	21.50
Ugyanaz, osztr. felülbély.	22.50	22.50	22.50	22.50	22.—	22.—
Osztr. vörös-kereszt sorsj.	41.—	41.—	41.—	41.—	41.—	41.50
Osztrák hiteltéztési sorsj.	397.—	397.—	397.—	397.—	397.—	397.—
Palfy-sorsjegy	132.—	132.—	132.—	132.—	132.—	132.—
Arany, magy. v. osztr. vert	11.38	11.37	11.37	11.37	11.37	11.37
Ugyanaz, kormóczy	11.35	11.33	11.33	11.33	11.33	11.33
Arany, osztr. v. m. 8 frtos	19.25	19.27	19.27	19.27	19.28	19.28
» 20 frankos	19.25	19.27	19.27	19.27	19.28	19.28
» 20 markas	23.66	23.69	23.69	23.69	23.71	23.71
» török aranylira	—	—	—	—	—	—
Ném. bir. v. e. e. b. j. (100 m.)	118.30	118.30	118.35	118.40	118.45	118.50
Francia bankj. (100 frank)	96.30	96.30	96.30	96.35	96.35	96.35
Olasz bankjegy (100 lira)	90.60	90.60	90.60	90.50	90.50	90.50
Papirrubel darabonkint	2.55	2.55	2.55	2.55	2.55	2.55
Roman bankjegy (100 lei)	—	—	—	—	—	—
Szerb bankj. (100 ez. dinár)	—	—	—	—	—	—
Amsterdam, 100 holl. frt.	200.10	200.10	200.10	200.10	200.20	200.15
Brüsszel (100 frank)	—	—	—	—	—	—
London (10 font sterling)	242.20	242.20	242.20	242.10	242.30	242.30
Nemet bankpiacz (100 m.)	118.35	118.35	118.40	118.50	118.30	118.5
Olasz bankpiacz 100 lira	90.60	90.60	90.60	90.50	90.60	90.50
Páris, 100 frankért	96.30	96.30	96.30	96.35	96.30	96.35
Svájci bankpiacz 100 fr.	95.70	95.70	95.70	95.80	95.70	95.80
Szentpétervár 100 rubelért	—	—	—	—	—	—

A budapesti tőzsde árfolyamai.

	7	8	9	11	12	13
Magyar aranyjáradék.....	96.75	96.75	96.75	96.75	96.65	96.65
Magyar koronajáradék ...	91.25	91.40	91.10	91.35	91.30	91.30
Vaskapu-kölcsön.....	77.—	77.—	77.—	77.—	77.—	77.—
Nyeremény-kölcsön.....	158.50	158.50	158.50	158.50	158.50	158.50
Magyar regale.....	98.25	98.25	98.25	98.25	98.35	98.35
Magyar földteherment. ...	91.50	92.10	92.10	92.10	92.10	92.—
Tiszai kölcson.....	139.—	138.75	138.75	138.75	138.75	138.75
Egyesített járadék.....	98.—	97.65	97.65	97.65	97.65	97.65
Osztrák aranyjáradék.....	96.75	96.50	96.50	96.50	96.50	96.50
Osztrák koronajáradék.....	97.—	97.—	97.—	97.—	97.—	97.—
Egy. bpesti főv. takp. 4 1/2%o	98.—	98.—	98.—	98.—	91.10	98.—
M. földhitelint. 4%o záogl.	93.—	93.—	93.—	93.—	93.—	93.—
M. jelzál.-bank 4 1/2%o zal.-l.	98.—	98.—	98.—	98.—	98.—	98.—
M. jelzáloghit.-b. 4%o zal.-l.	93.50	93.50	93.50	93.50	93.50	93.50
Osztr.-magy.-b. 4%o záogl.	98.60	98.60	98.50	98.25	98.50	98.50
Pesti haz. l. tkp. közs. kötv.	98.25	98.25	98.25	98.25	98.25	98.25
Pesti m. ker. bank 4 1/2%o....	98.50	98.50	98.50	98.50	98.50	98.50
Angol-osztrák bank.....	282.—	281.—	281.50	281.50	281.50	283.—
Budapesti bankgyesület.....	180.—	180.—	180.—	180.—	180.—	180.—
Első magy. iparbank.....	320.—	320.—	320.—	320.—	320.—	320.—
Fiumei hitelbank.....	163.—	163.—	163.—	163.—	163.—	163.—
Hazai bank.....	222.—	222.—	222.—	222.—	222.—	222.—
Magyar ált. hitelbank.....	716.50	715.50	714.50	714.50	718.50	726.—
Magy. ipar- és keresk. bank	184.—	184.—	182.—	182.—	182.—	182.—
Magy. jelzáloghitelbank.....	449.—	448.—	447.—	448.—	447.—	451.—
M. lesz. és pénzváltóbank.....	480.—	480.—	477.—	478.—	478.—	480.—
Osztrák hitelintézet.....	710.75	711.50	707.50	708.70	710.—	711.—
Osztrák-magy. bank.....	1770.—	1760.—	1763.—	1755.—	1735.—	1758.—
Pesti magyar keresk. bank.....	2650.—	2650.—	2650.—	2660.—	2650.—	2660.—
Belvárosi takarékpénztár.....	201.—	201.—	201.—	201.—	201.—	201.—
Bpesti takp. és zálogk.....	413.—	413.—	413.—	413.—	413.—	413.—
Egyesült bp. fővárosi takp.....	2220.—	2220.—	2220.—	2220.—	2220.—	2220.—
Magy. ált. takarékpénztár.....	550.—	550.—	550.—	550.—	550.—	560.—
M. országos központi takp.....	1395.—	1400.—	1400.—	1400.—	1400.—	1415.—
Hazai első takarékpénztár.....	16000.—	16000.—	16025.—	16025.—	16000.—	16025.—
Bécsi biztosító társaság.....	400.—	400.—	400.—	400.—	400.—	400.—
I. m. ált. biztosító társaság.....	5250.—	5250.—	5250.—	5250.—	5250.—	5250.—
Fonciére biztosító int.....	192.—	192.—	192.—	192.—	192.—	192.—
M. jég- és vizsontbizt.....	208.—	208.—	208.—	208.—	208.—	205.—
Nemzeti baleset bizt. rt.....	200.—	200.—	200.—	200.—	200.—	200.—
Első budapesti gőzmalom.....	990.—	990.—	990.—	990.—	990.—	990.—
Erzsébet gőzmalom társ.....	450.—	450.—	450.—	450.—	455.—	455.—
Pesti hengermalom társ.....	990.—	990.—	990.—	990.—	990.—	990.—
Pesti Victoria gőzmalom.....	254.—	254.—	254.—	254.—	254.—	254.—
Egyes. tégl. és cement.....	10.—	10.—	10.—	10.—	10.—	10.—
Eszakmagy. egy. köszénb.....	236.—	236.—	236.—	236.—	236.—	236.—
Felsőm. banya- és kohómü.....	225.—	225.—	225.—	225.—	225.—	225.—
Köszénbany. és téglagy. rt.....	390.—	398.—	398.—	400.—	402.—	410.—
Magyar aszfalt rt.....	347.—	347.—	347.—	347.—	347.—	348.—
Magy. ált. köszénbanya rt.....	175.—	175.—	175.—	185.—	187.—	187.—
Keramiai gyár.....	225.—	225.—	230.—	230.—	224.—	224.—
Salgótarjáni köszénbanya.....	635.—	631.—	631.—	635.—	635.—	635.—
Ujlaki tégl. és mészégető.....	180.—	185.—	185.—	185.—	188.—	185.—
Ganz-gyár rt.....	3350.—	3350.—	3350.—	3350.—	3350.—	3350.—
Rimamurányi vasmü.....	561.—	560.—	554.—	566.—	566.—	570.—
Schlick-féle vasöntöde.....	235.—	235.—	235.—	235.—	235.—	249.—
Weitzer gép- vaggongy. rt.....	240.—	240.—	240.—	240.—	240.—	240.—
Franklin-társulat.....	520.—	520.—	520.—	520.—	520.—	520.—
«Kosmos» müintézet.....	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—	20.—
Ált. vagonkölcsönző.....	1025.—	1025.—	1025.—	1025.—	1025.—	1025.—
Brassói cellulose-gyár rt.....	260.—	260.—	260.—	260.—	260.—	260.—
Bpesti ált. villamossági rt.....	235.—	235.—	235.—	235.—	235.—	235.—
Első m. részvény-serfőző.....	2355.—	2355.—	2355.—	2355.—	2355.—	2355.—
Első m. sertéshizlalo rt.....	471.—	471.—	471.—	471.—	471.—	471.—
Köbányai kir. sörfőző rt.....	19.—	19.—	19.—	19.—	19.—	19.—
Köbányai polg. serfőző rt.....	145.—	145.—	145.—	145.—	145.—	145.—
M. czukoripar rt.....	1990.—	1990.—	1990.—	1990.—	1990.—	1950.—
Magy. vasuti forgalmi rt.....	590.—	590.—	590.—	590.—	590.—	590.—
Magy. villamossági rt.....	250.—	250.—	250.—	250.—	250.—	250.—
Nemzetk. villamos társ.....	540.—	540.—	540.—	540.—	540.—	540.—
Nemzetközi vagonkölcs.....	1000.—	1000.—	1000.—	1000.—	1010.—	1010.—
Adria tengerhajózási rt.....	480.—	484.—	484.—	482.—	482.—	482.—
Bpesti közuti vaspálya-tár.....	625.—	622.—	620.—	622.—	619.—	624.—
Villamos városi vasut.....	317.—	317.—	316.—	317.—	318.—	318.—
Ujpest-rákosp. villamos v.....	125.—	125.—	125.—	125.—	125.—	125.—
Déli vasut.....	126.—	126.—	126.—	128.—	122.—	122.—
Dunagőzhajózási társaság.....	755.—	750.—	750.—	748.—	738.—	734.—
Kassa-oderbergi vasut.....	352.—	352.—	352.—	352.—	352.—	352.—
Osztr.-magyar államvasut.....	611.50	664.25	663.—	661.50	665.50	669.—

Szerkesztői üzenetek.

D. J. Mezöbánd. Sorsjegyei nem huzattak ki.

Csurgói takarékpénztár. A vtk. 90. §-a értelmében azon forgatók ellen, kiknek váltókötelezettsége megszűnt, köztörvényi uton nem lehet keresetet indítani, a váltó kibocsátója ellenében pedig csak akkor indítható ily kereset, ha a váltóbirtokos bizonyítani képes, hogy a kibocsátó az ő kárával gazdagodott. Megszűnik pedig a vtk. 41. §-a értelmében a kibocsátó és a forgató váltókötelezettsége, ha az óvás kellő időben felvétele elmulasztatik.

Kiadótulajdonos: «Apolló» kiadó és könyvnyomda részvénytársaság.
Helyi és helyközi (interurban) telefon: 58—99. sz.
Sürgőnycim: «Pénzügy Budapest Almásytér.»

Pályázati hirdetmények.

Az ujonnan szervezett „Makó és vidéke hagyma és zöldségtermelők szövetkezete” egy évi 3000 koronaig terjedhető fizetéssel dotált

könyvvezetői

állásra ezennel pályázatot hirdet.

Folyamodók, kik kereskedelmi szakképzettségüket, a kettős könyvvitelben való teljes jártasságukat és ezen szakmában való önálló működésüket igazolni tudják, a magyar és német nyelvet szó és írásban tökéletesen birják, tarifa-ügyekben jártasak, szíveskedjenek tanulmányaikról, eddigi alkalmaztatásukról szóló bizonyítványaikat legkésőbb f. é. június hó 20-ig alulírt igazgatóságához benyújtani. A pályázatban még a folyamodó életkora, családi állapota is kitüntetendő. Kik a magyar és német nyelven kívül a francia vagy angol nyelvben is levelezői jártassággal birnak, előnyben részesülnek.

Az állás legkésőbb f. é. július hó 1-én elfoglalandó és sikeres működés esetén egy év múlva fog véglegesítettetni.

A kintüztött határidőn túl beérkező folyamodványok nem fognak tekintetbe vétetni.

Makón, 1900. évi május hó 30-án.

A Makó és vidéke hagyma és zöldségtermelők szövetkezetének igazgatósága.

384

A Tótkomlói takarékpénztár 600 korona évi illetményvel javadalmazott

gyakornoki állásra

pályázatot hirdet.

Pályázni kívánók felhivatnak, hogy sajátkezüleg irt kérvényüket, iskolai, születési és esetleg eddigi alkalmaztatásukról szóló bizonyítványok kíséretében folyó évi június hó 30-ig nyujtsák be.

Az állás legkésőbb július hó 15-én, vagy esetleg előbb is elfoglalandó.

Előnyben részesülnek azok, kik a tót nyelvet is birják.

Tót-Komlóson, 1900. június 6-án.

Tótkomlói Takarékpénztár.

612-2

Pályázati hirdetmény.

Előkelő életbiztosító társaság néhány oktató felügyelőt óhajt felvenni. Csakis oly erők nyujtsák be ajánlatukat, kik e téren való eredményes működésüket és feltétlen megbízhatóságukat igazolhatják. Pályázhatnak oly egyének is, kik mindaddig nem kizárólag működtek ezen pályán. Szigorú titoktartás biztosítva.

Anonym ajánlatok nem vétetnek tekintetbe.

Ajánlatok »Fix biztos jövő« jelleg alatt e lap kiadó-hivatalába intézendők.

Elegáns

és finoman kidolgozott egyenruhákat és
egyéves önkéntesi teljes felszereléseket
szállít

Büchler és Rausnitz

egyenruházati intézete. * A HADI ÉREMHEZ.

BUDAPEST, V., Nádor-utca 19.

Költséggel és árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Gyengeségi állapotok

(impotentia) ellen páratlan sikerű gyógyhatásai folytán
legmelegebben ajánlható

Dr. Mitzger Tivadar

hírneves HYDRO-ELEKTROTHERAPIAI rendelő-intézet

Budapest, VI., Teréz-körut 44. I. em.

Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán hono-
rárium teljes gyógyulás után fizethető.

Rendelés d. e. 8-1-ig, d. u. 2-8-ig.

Most jelent meg és ugyanott kapható a KATAFROESE-GYÓGYMÓD című könyv.
Írta: Dr. MITZGER TIVADAR. Ára 2 frt 50 kr.

Elhizás

ellen

az elismert, biztos hatású olvasztó labdacok, melyeknek
kötő és biztos hatását számos elismerő-nyilatkozat iga-
zolja és amelyek kellemes, feloldó, jótévő hatásuknál fogva
páratlanul állanak. Különösen nagyhasu egyének, a testnek
egyes részbeni elhizása, valamint általános testhízás már
gyökeresen kigyógyított. Enyhe, feloldó hatásnál fogva,
minden kellemetlen mellékhatás nélkül, ezen labdacok
hashajtó szernek is használhatók, mivel este csak egy lab-
dac használata több napi könnyű székélést mozdít elő. —
Ezen kötő szernek ára eredeti dobozban 1 frt 50 kr.
4 frt 50 kr. beküldése ellenében 3 dobozt bér-
mentve küld: a Városi Gyógyszertár, Temesvár,
Papnövelde-tér 9. 400-310

Hernádöölgyi magyar

vasipar-részvénytársaság.

Vasgyár: Krompach

Csöhengermű:

a kassa-oderbergi vasut állomása. Schönbrunn (Ausztria-Szilézia).

Szállít: nyersvasat öntési és aczélgártási célokra, építési és
kereskedelmi öntvényeket, csöveket stb.

Rud-, a bronce- és mindennemű idomvasat.

Folyó év őszétől kezdődőleg:

I-tartókat és U-vasat, továbbá sineket minden kelendő
szelvényben.

Rendelések kizárólag a központi igazgatósághoz:

Budapest, V., Dorottya-utca 3. sz. alá
intézendők.

211

Sangerhauseni Gépgyár

MAGYARORSZÁGI GYÁRTELEPE

Budapest, Külső váczi-út 1443.

Első és egyedüli magyar speciál-gépgyár.

Gyártmányai: Czukorgyárak, szeszgyárak, sörgyárak
és malátagyárak teljes berendezéséhez való összes gépek.

Kiváló gyártmánya, a „Hoffmeister-motor“ a legjobb, leg-
olcsóbb és legbiztosabb hajtóerő.

Az egész világon elismert gyártmányai: Bibus-szivattyúk,
compressorok, gőzsűrítőtelepek és légszivattyúk. 254-212

1938. ad. sz.

Értesítés.

A pozsonyi, komáromi és soproni cs.
és kir. katona élelmező raktároknál és
pedig: Pozsonyban 1900. évi július 3-án,
Sopronban 1900. évi július hó 10-én és
Komáromban 1900. évi július 5-én d. e.
10 órakor az illető élelmezési kerületek
számára 1900. évi szeptember 1-től 1901.
évi augusztus 31-éig terjedő időre, széna,
alom- és ágyszalma, tűzifa mint közén
élelmezési szükséglet bérbeadása nyil-
vános tárgyalásban lepecsételt ajánla-
tokkal fog biztosítani.

Az egyes cikkek és azoknak a különféle
állomásokban való szükséglete az erre
vonatkozó részletes 1938 ad számú tudó-
sításból észlelhetők, valamint minden ezen
bérleti tüzletre irányuló feltételek a pozsonyi,
komáromi és soproni cs. és kir. katona
élelmezési raktároknál meglévő feltételi
füzetekből naponta a hivatalos órák alatt
kivehetők.

Az egy koronás bélyegekkkel ellátott és
lepecsételt ajánlatok a bánatpénzzel együtt
és egy időben a pozsonyi, komáromi és
soproni cs. és kir. katona-élelmező rak-
tároknál a tárgyalási napon legkésőbb 10
óraig délelőtt benyújtandók.

Kelt Pozsony, 1900. évi június hó 6-án.

Az 5. hadtest cs. és kir. hadbiztossága.

PÉNZÜGYI

COMPASS

Ára kötve 10 Kor.

Megrendelhető lapunk
kiadóhivatalában

BUDAPEST,

VII., Almássy-tér 2.

Első magyar gazdasági
gépgyár részvénytársulat.

GŐZCSÉPLŐINK

a időskötetesség legmagasabb fokán állanak.

Magyarország legnagyobb és egyedül
gazdasági gépgyára,

mely a gazdálkodáshoz szükséges,

összes gazdasági gépeket gyártja.

Részletes árjegyzékkel és szakértői felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.
Kérjük minden kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, késze-
séggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Cím:

ELSŐ MAGYAR
GAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSULAT Budapeston.

Csime ügyelni tessék.